

PRMS 71

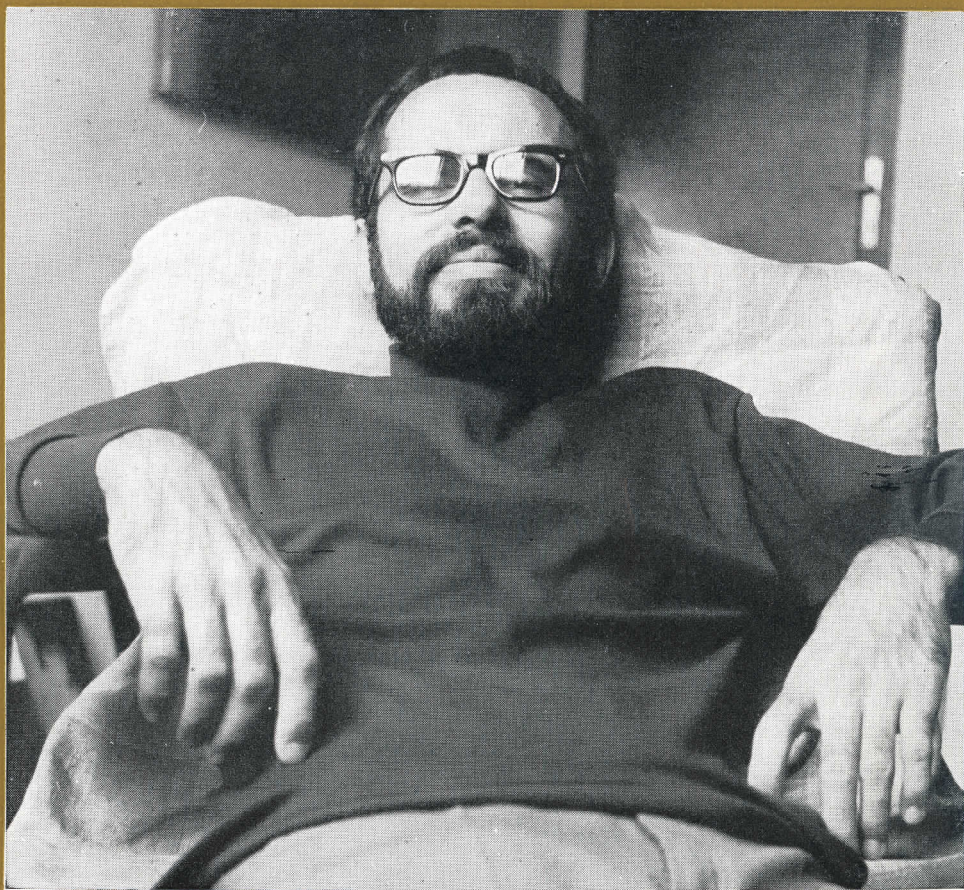
3

Repertoár malé scény, ročník 9, 1971, cena 3 Kčs

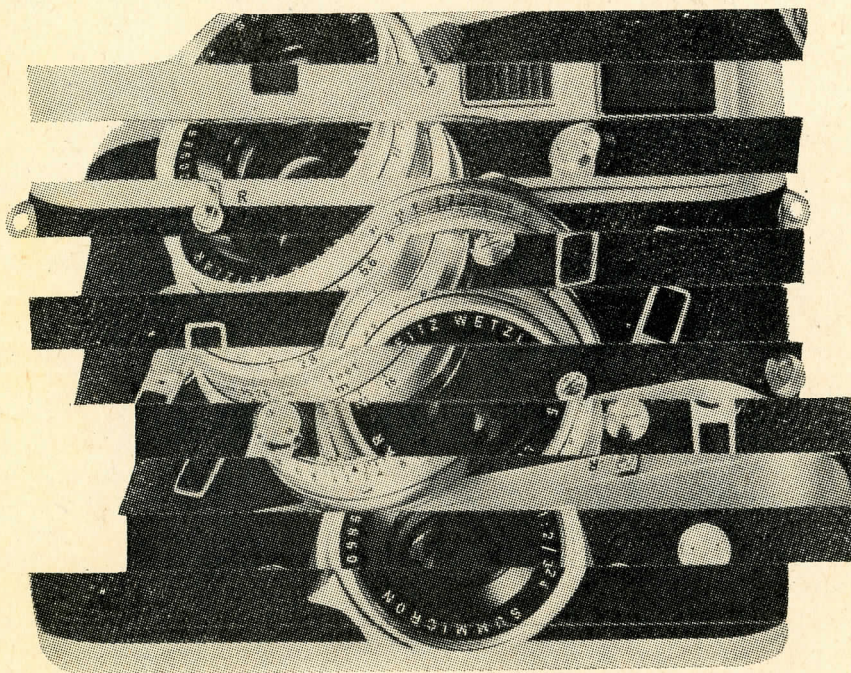
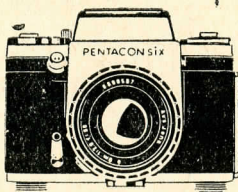

**VYSTAVUJE
MIROSLAV
BARTÁK**

Carlo Manzoni

FOTOAPARÁT

Koupili jsme si fotoaparát. Nádherný fotoaparát, dokonalý v každém směru: nejnovější model, že lepší už nemůže na světě existovat.

Začali jsme tedy fotografovat. Cvakali jsme všechno a všude, jen tak pro nabytí cviku, každý, kdo tomu jednou propadl ví, že se fotografuje všechno, co přijde před čočku.

Dařily se nám nádherné snímky. Fotografie pomníků i domů, ulic i náměstí, hor i vesniček a mnoho dalších motivů. Stáli jsme okouzleně a s otevřenými ústy i před snímkem obyčejné hrušky nebo hroznu vína.

Jaká skvostná hruška a jaký nádherný hrozen!, zvolal jsem. Hruška i hrozen se nám zdály krásnější než ve skutečnosti. Ovšem, tak to už chodí, když má člověk aparát poprvé v ruce.

Když jsem fotografoval já, díval se na mě Domenico Grucchi, když fotografoval on, přihlížel jsem pro změnu já. Vzájemně jsme se radili, jak nastavit závěrku a clonu a jak aparát nejlépe držet.

Jednoho dne jsme se rozhodli, že svého koníčka zdokonalíme, čímž chci říci, že jsme své nadšení dovedli až k tomu stadiu, kdy se člověk neomezí jenom na mačkání spouště. Chtěli jsme si své filmy také sami vyvolávat a kopírovat. Abychom této metodě ‚udělej-si-sám‘ přišli na kloub, informovali jsme se u přátel i u odborníků. Když jsme chtěli, aby nám všechno názorně mohli ukázat a předvést, musel jsem ve svém bytě zřídit temnou komoru, nakoupit chemikálie a misky a prostě všechno, co člověk k vyvolávání, kopírování a zvětšování svých snímků potřebuje.

Od té doby uplynulo už mnoho času, teď děláme vynikající fotky, přímo perfektní. Domenico je však nyní bohužel trochu neostrý, a tím jsem vinen já. Kdo však mohl něco takového tušit!

Stalo se to jen proto, že jsem v té době měl ještě málo praxe. Ale i když je Domenico neostrý, daří se mu docela dobře. Ano, hněval se na mě, stýskal si, ale po určité době si zvykl a snad mi i odpustil.

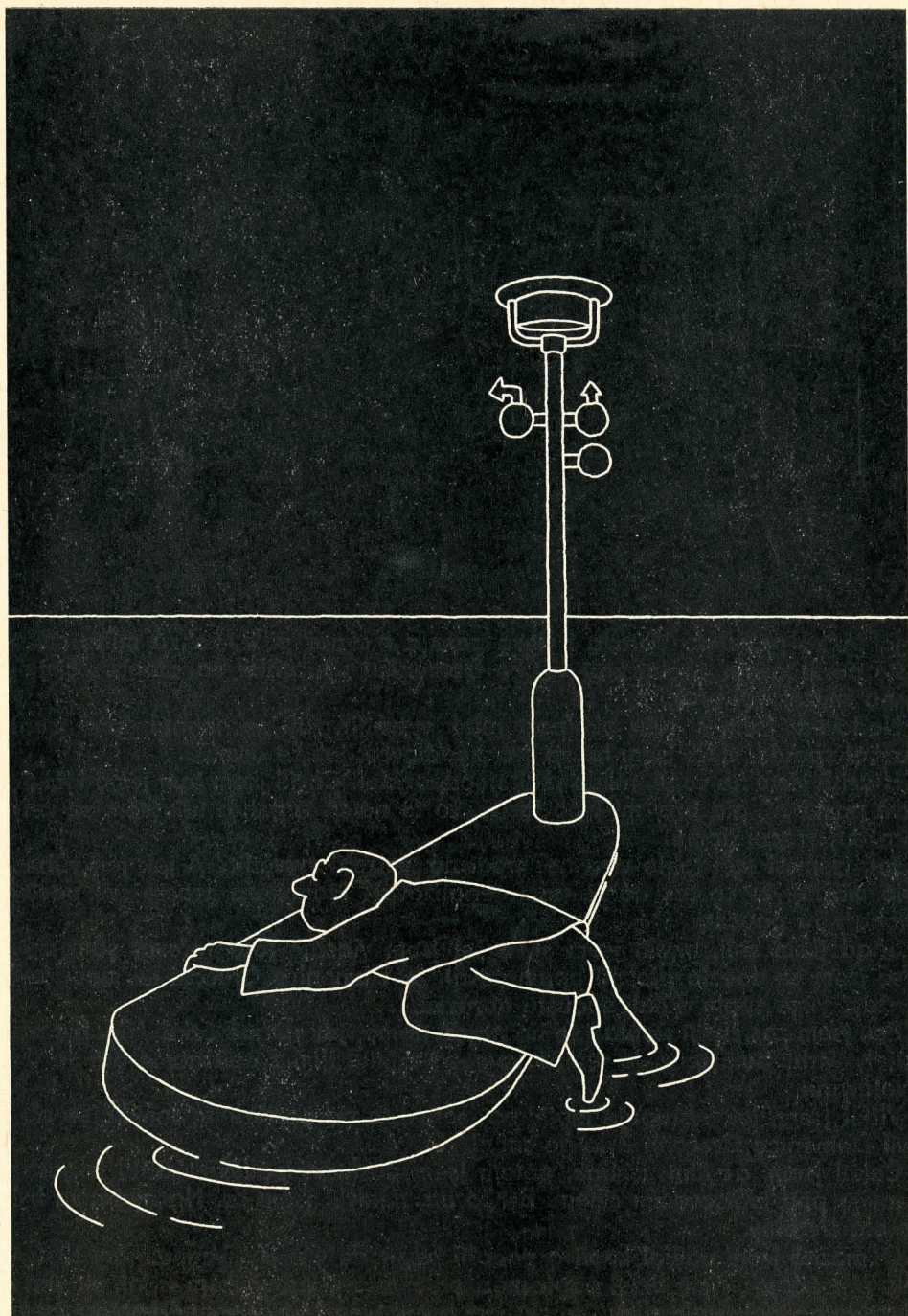
Celá ta věc se přihodila jednoho podzimního rána. Byl to nádherný podzim a my putovali se svým fotoaparátem krajinou, sousedící s periferií našeho města. Chtěli jsme zachycovat zlatožluté listy stromů i aleje, pod nimiž byla zem pokryta právě těmito spadánými mrtvými listy.

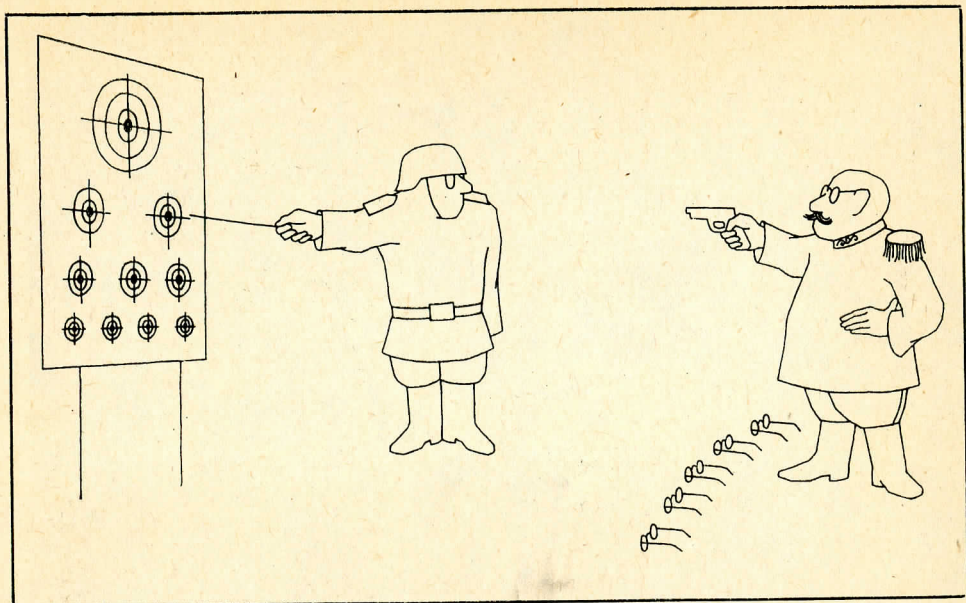
Tajemné kouřmo halilo předměstské domky, opar se vznášel nad polem. Slunce jemnou mlhu prozlacovalo, byla to prostě ideální atmosféra pro snímky, jaké jsme zamýšleli.

Udělalí jsme mnoho obrázků, a když nám na filmu zbývalo už jen pár políček, napadlo Domenica, že se dá rovněž vyfotografovat. Dosud jsme se totiž ještě nikdy nepokusili dostat se sami do obrazu a tak to tedy nebyl nápad nijak cestný. Rozhodující však bylo, že v té chvíli jsem měl aparát v ruce já. Kdyby ho býval měl v ruce Domenico a napadlo to mě, byl by on vyfotografoval mne a tak bych patrně v této chvíli byl já ten neostrý.

Okamžitě jsem s jeho nápadem souhlasil a naznačil mu, kam se má postavit. Zaujal tedy příslušnou pozici, já nastavil objektiv a zaclonil, zeptal jsem se, zda je připravený, a když řekl, že ano, zmáčkl jsem spoušť. V té chvíli jsem neměl nejmenší tušení, co se stane. Zaslechl jsem cvaknutí závěrky a zvedl hlavu.

Domenico Crucchi tu už nebyl. Pobledlý zíral jsem na cestu, kde prve stál.

Byla úplně prázdná. Vpravo i vlevo pole a nic než pole. Lehká mlha stále ještě pozlacovala okolní krajinu. Po Domenicu Crucchim ani stopa. Zčista-jasna zmizel, byl pryč.

Nedovedl jsem si tuto okolnost nijak vysvětlit. Ani se nehnul, když jsem mačkal spoušť, viděl jsem ho ve své zrcadlovce, jak se usmívá.

Hlasitě jsem ho volal, nikdo však neodpovídal. Chvilí jsem tam ještě vyčká-vavě postával, ale brzy mi bylo jasné, že to nemá smysl, a tak jsem se celý zaražený vracel domů.

Jak jsem si měl tohle více než podivné zmizení vysvětlit? A jak jen vůbec bylo možné, že se tak náhle odmaterializoval? Nedokážu prostě své pocity onoho jitra popsat.

Snad jsem snil, myslil jsem si, a šel jsem vlastně fotografovat sám. Ale zase jsem se docela přesně upamatoval, že Domenico Crucchi se mnou byl – vždyť jsme spolu dělali spoustu obrázků.

Pak jsem zas chvíli doufal, že ho najdu doma, jak na mě čeká. Nic. Byt byl osiřelý, vtrhl jsem tedy do temné komory, vyjmul film z aparátu a dal se do vyvolávání.

Viděl jsem, jak vystupuje motiv po motivu, a na posledním snímku se ob-jevil Domenico Crucchi. Bylo po snění.

Čekal jsem, až film uschne, potom jsem poslední políčko ustříhl a pozoro-val je pod zvětšovací sklem. Byl to on, nemýlil jsem se. Na negativu byl docela zřetelný.

Okamžitě jsem udělal kopii a ponořil papír do vývojky. Vzpomínám si do-cela přesně, jak jsem držel papír mezi palcem a ukazováčkem a jak mi vlaž-ná tekutina pokrývala ruku. Ve slabém oranžovém světle temné komory jsem

neviděl dobře až na dno misky, ale najednou jsem pocítil, že se mi něco chytá ukazováku a uslyšel jsem i slabý hlas: „Přestaň už, idiote, vždyť mě utopíš!“

Rozsvítil jsem a spatřil asi šest centimetrů velkého, jak pudla mokrého a mého ukazováku jak klíště se držícího Domenica, který se pokoušel vylézt z lázně na můj rukáv.

Vytáhl jsem ruku z misky a postavil Domenica Crucchiho na stůl. Byl jsem vyjevený. Mokřý Domenico si otřel obličej a posadil se na špaček tužky.

„Tys mne tedy zřídil,“ křičel na mě slabounkým hlasem, že jsem ho sotva slyšel.

„Já za to přece nemůžu,“ řekl jsem, „já jsem jenom zmáčkl spoušť. Aparát musí být vadný nebo co.“

„Jsem teď menší než cigareta,“ bědoval a rozplakal se.

Plakal jsem s ním, ale pláčem se žádný problém nevyřeší. Proto jsme s tím přestali a začali přemýšlet, co by se dalo dělat. „Kdybys aspoň,“ řekl Domenico, „kdybys aspoň mohl udělat zvětšeninu . . .“

Okamžitě jsem vzal negativ a začal pracovat se zvětšovacími přístroji, a tu jsem zpozoroval, že snímek je trochu neostrý. Ne příliš, rozumí se, ale nebyl prostě dokonale ostrý, jako břitva, jak říkáme my fotografové. Snímek sám o sobě ušel, ale po velkém zvětšení byla neostrost zřetelná.

Nu, co dělat. Pořád je lepší mít neostrého přítele normálně vzrostlého než ostrého, leč nepatrného.

Ponořil jsem papír do vývojky. Domenico se naklonil nad misku a hlídal ostřížím zrakem průběh práce. Povšiml jsem si, že když se jeho postava začala objevovat na papíru, malý Domenico vedle mne se postupně ztrácel.

Když zmizel úplně, připlaval asi pětadvacet centimetrů velký Domenico ke kraji misky a já mu pomohl ven.

Mokřý jako myš vyskočil na stůl, osušil si obličej a posadil se na popelník. „No, teď je to už lepší,“ řekl, „ale ještě nejsem samozřejmě spokojený.“

Ani já nebyl. Byl ještě moc malý, a to jsem mu i řekl. „Komu to povídáš?“ rozčilil se. „To vím sám taky. Musíš mi bezpodmínečně zařídit zase normální velikost.“

Pozorně jsem na něho pohlédl a řekl mu, že je neostrý a že to bude velice nápadné, až ho zvětším ještě víc.

Začal křičet a zuřit. Ptal se mne, co si má na tomhle světě počít pětadvacetcentimetrový člověk.

Pokoušel jsem se ho uklidnit a rychle jsem přinesl podstatně větší zvětšovací papír. Chemikálie jsem tentokrát rozpustil ve vaně. Ještě jednou jsem ho varoval. „Uvidíš, že vyjdeš příliš neostrý.“

„Nevadí,“ odpověděl, „lepší neostrý než tak malý . . .“

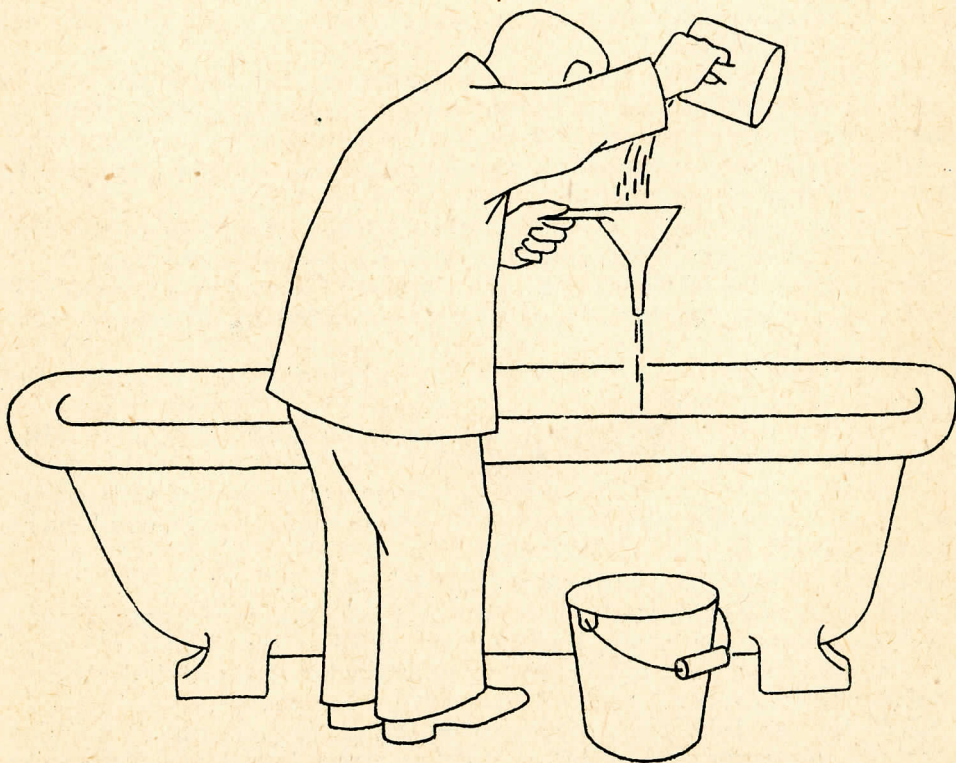
Když vystoupil z vany, byl jen o málo menší než prostředně vzrostlý člověk, snad jen o deset centimetrů. Když to zjistil, začal se zase hádat, ale sotva jsem mu přinesl zrcadlo, začal si rvát vlasy: kdyby byl větší o těch deset centimetrů, nebyl by vůbec k poznání, už teď byl velice neostrý.

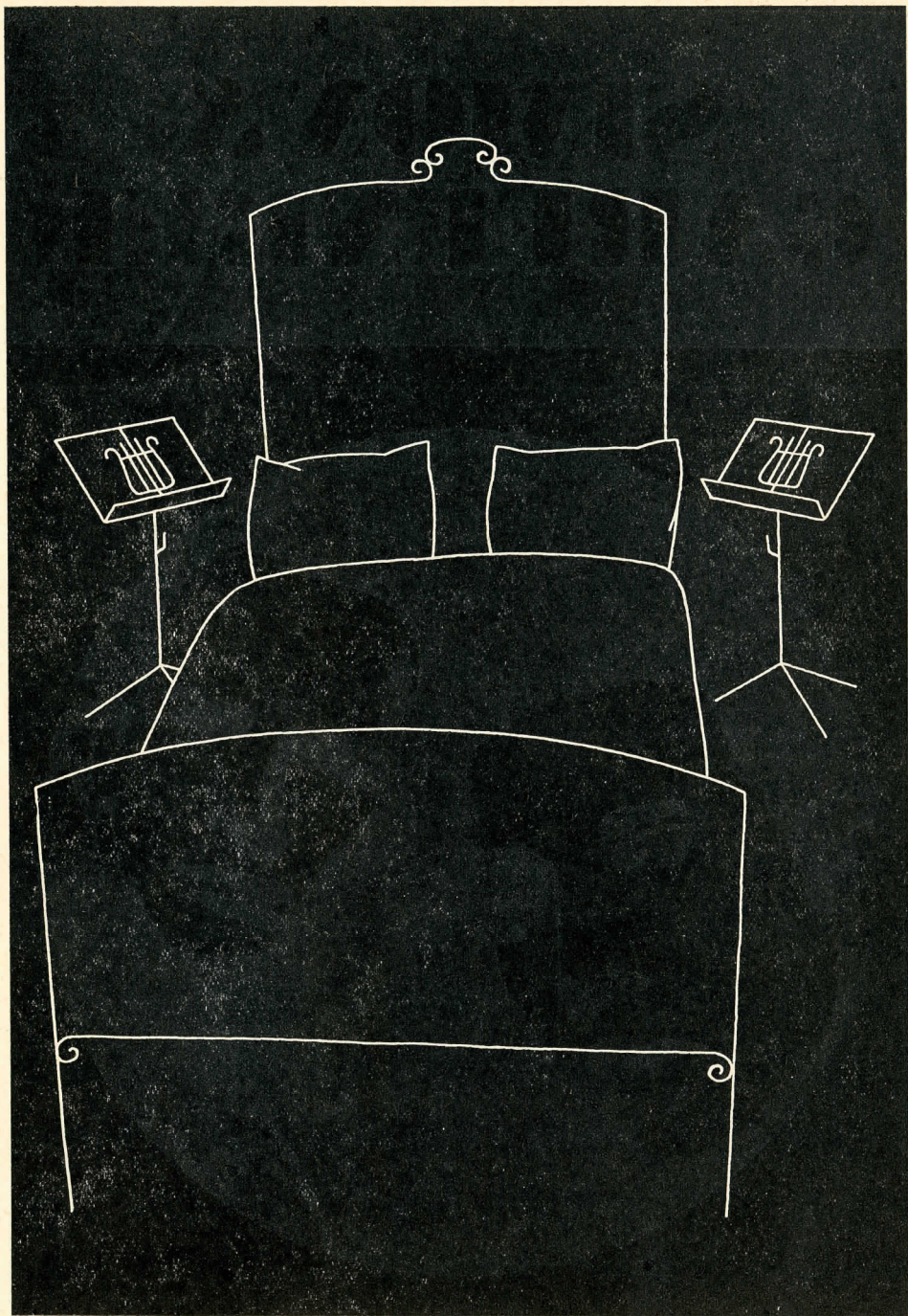
Chvilí jsme se ještě přeli, především mi vyčítal, že jsem aparát pořádně nezaostřil, ale moje výmluva byla přijatelná: nebyl jsem tehdy přece ještě žádný odborník.

Teď však jsme odborníky už oba dva a zaostřujeme svůj aparát tak, že se snímky dají zvětšit i tisícinásobně. Čas od času žádá, aby mě směl vyfotografovat, ale já mu to potěšení neudělám, protože by se určitě revanšoval a zneostřil by mě, jak by to jen šlo.

A já přitom nevím, jestli by mě pak aspoň zvětšil na normální velikost. Jen aby se pomstil, byl by určitě schopen zvětšit mě na papír velikosti šest krát šest centimetrů. A co by si měl tak malý člověk na tomhle světě počít?

PŘELOŽIL JIŘÍ JANOVSKÝ

SIMON & GARFUNKEL

Zvuky ticha

(The Sounds Of Silence)

Ahoj tmo, má stará známá
přišel jsem ti něco říct
za spánku se ke mně ukradla
vidina — víc nevím nic
a narůstá
za zvuků ticha

V temném snu jsem chodil sám
po dláždění sem a tam
choulím se a je mi zima
náhle nevím kam s očima
neón bodá, řeže noc
a světlo se mě dotýká
za zvuků ticha

V tom nahém světle jsem pak viděl
tisíce lidí, možná i víc
každý naslouchal a nerozuměl
každý mluvil — a neřek nic
písně, co psali, ale nezpívaly
každý se bál
těch zvuků ticha

Říkám: „Blázne, což necitiš v kostech
že ticho jako rakovina roste
Poslouvej a já ti všechno řeknu
dej mi ruku, tak se tě líp dotknu...“
Ale má slova se sypou jako déšť
doznívají
za zvuků ticha

Lidé klečí u zdi domů
modlí se k Neónu-Bohu
na zdech metra, ve tmě pasáží
všechny ty nápisy náhle zazáří
mrazí v zádech, víš, že jsou to slova proroka
co šeptají teď
ty zvuky ticha

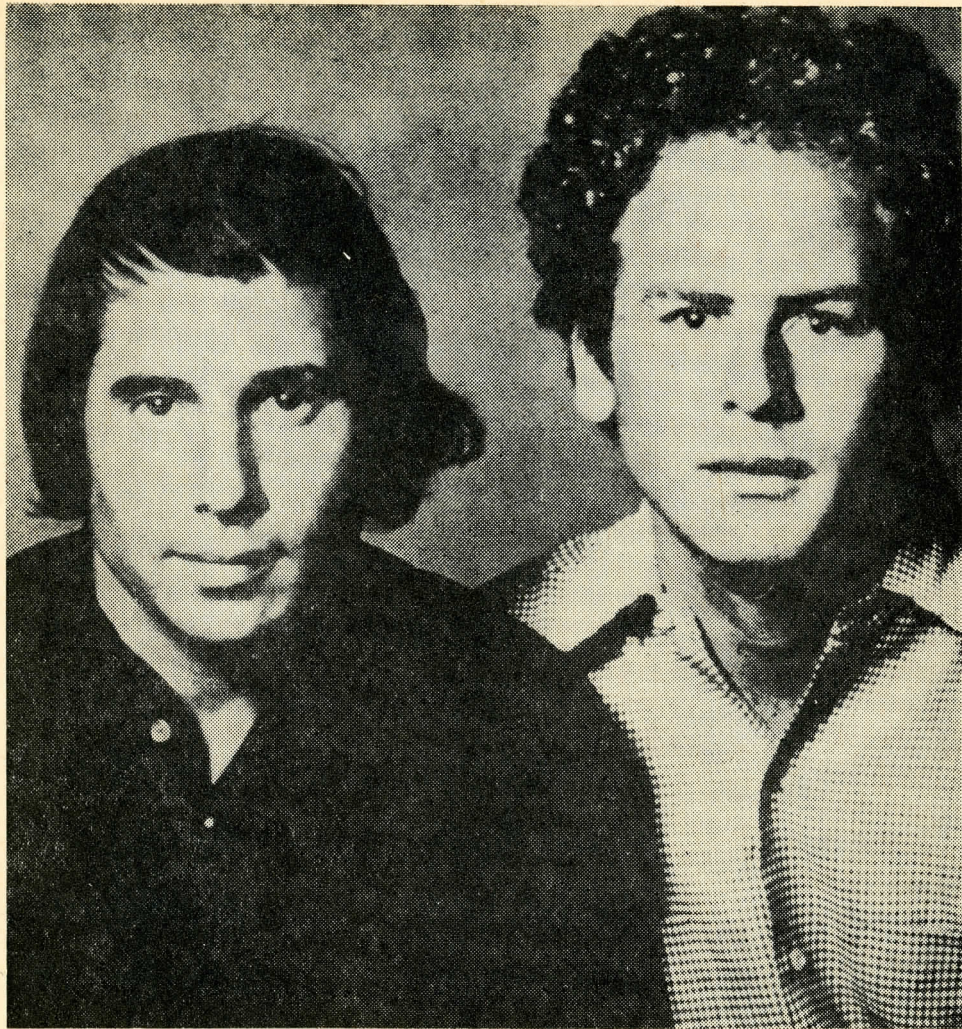
*Duben -
déšť jak buben*

(April Come She Will)

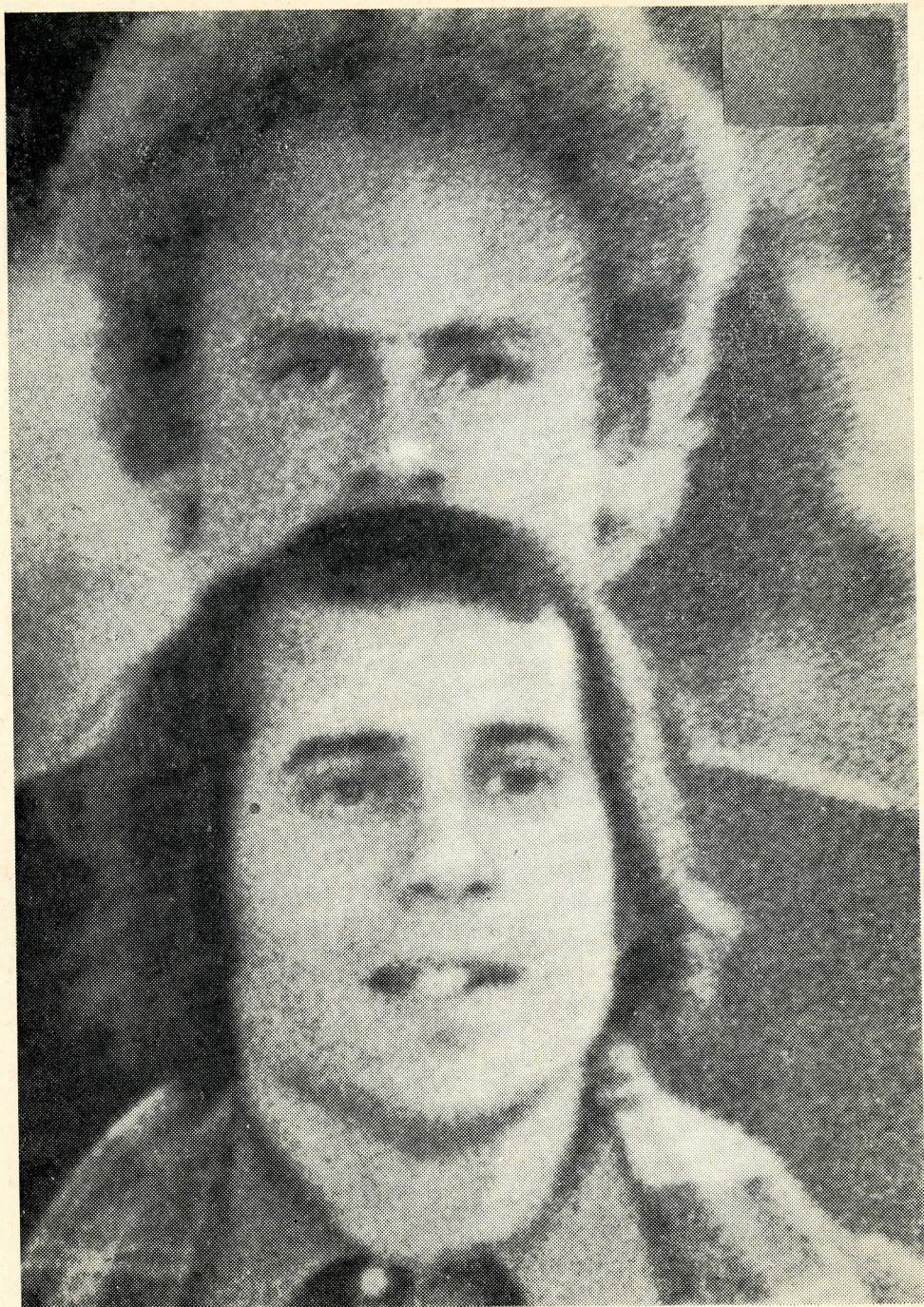
*Duben — déšť jak buben
jak slunce vyjde
Ona hned přijde
V máji — oči jí hrají
tíše mi v dlaních usínají*

*Červen — brouzdáme ven
tam se mi změní v královnu noci
V červenci — vylezou mravenci
Ona si odletí
Není mi pomoci*

*V srpnu — už jen trpknou
vítr trávu trhá
Pro mě už je mrtvá
V září — vzpomínka zazáří
Až mě to zaráží
Lásku smetlo stáří*

SIMON & GARFUNKEL

*Celý den mám divný pocit
(Last Night I Had
the Strangest Dream)*

*Celý den mám divný pocit
V noci se mi zdál sen:
Lidi jen tak, bez pomoci
dali vale válce*

*Místnost ve snu byla bílá
Jen rozevřená dlaň
svědčila že žádný z mužů
do ní nevezme zbraň*

*Slova smlouvy kloužou měkce
po bílém papíru
Pak všichni prudce sevřou ruce
Vznáším se ve víru*

*Lidi v městě blázní štěstím
brouzdají loužemi
Meče, mundúry a pušky
se válí po zemi*

*Celý den mám divný pocit
V noci se mi zdál sen:
Lidi jen tak, bez pomoci
dali vale válce*

JAN VODŇANSKÝ & PETR SKOUMAL

S ÚSMĚVEM DONKICHOTA

ČINOHERNÍ KLUB 1970

FOTO: MILOŇ NOVOTNÝ

UKOLÉBAVKA PRO HYSTERKU

Dejte hysterce Inka
Dejte hysterce Aztéka
S Inkem — ať spinká
S Aztékem — ať se vyzvteká

Dávno vzaly za své jejich říše
O tom si však povíme až příště

Dnes ...

Dejte hysterce Inka
Dejte hysterce Aztéka
S Inkem — ať spinká
S Aztékem — ať se vyzvteká

Copak víme o dnu oceánů
Dříve než jak sen — nám zmizí k ránu

Jen ...

Dejte hysterce Aztéka
Dejte hysterce Inka
S Aztékem — ať spinká
S Inkem — ať se vyzvteká

Souviseli snad i s Atlantidou
Nesplette to prosím — pokud přijdou

Tak ...

Dejte hysterce Aztéka
Dejte hysterce Inka
S Aztékem — ať se vyzvteká
S Inkem — ať spinká

Hysterka malinká

The musical score is written in G major and 6/8 time. It consists of several staves of music with lyrics underneath. The lyrics are: "Dejte hysterce In-ka, dejte hyster-ce Az-té-ka. S Inkem ať spinká, s Azté-kem ať se vyzvteká. Dávno vzaly za své jejich ří-še o tom si však poví-me až příště. Dnes Dejte hysterce Az- té-ka, dejte hysterce In-ka, s Azté- kem ať se vy- zvteká, s In-kem ať spin-ká, hy-ster-ka ma-lin-ká." The score includes various chords such as Hmi, H+ A, Emi7, F#mi, Hmi, D7#, A9, D7#, Emi7, F#mi7, and D.C. There is a CODA section marked "simile".

HEJ

*Když tě vidím tak u mne selhává moje pověstná vůle — hej
Jsou tu hej — také ty poruchy metabolismů hej
A pak se dostaví taká tromboza hej
Čudujem sa hej
Tep sa mi zrychluje hej
Přestává chutnat hej
Taky nespavost samozřejmě hej
Tak jdu k psychiatru — hej
A ten — hej — má zrovna
dovolenou — hej
Tak jdu k řece — hej...
Na most — hej
Koukám se do vody — hej
Mezitím se setmí — hej
Přejdu most — hej
A tam už je ten biograf —
hej*

POZDRAV Z FRANTIŠKOVÝCH LÁZNÍ

*Posílám ti oka
Oka svého soka
Ne, že bych se vychloubal
Prostě jsem je vydloubal
(Kopii posílám jezinkám
Pak se z toho sladce vyspinkám)*

CO SE DĚJE S VELBLOUDEM

*Co se děje s velbloudem?
Zdá se — že je pod proudem*

MEZNÍ SITUACE TRAMVAJE

Tramvaj obestřely plaménky. Požár! Co teď?

Nejprve je třeba odebrat cestujícím veškeré jízdenky. A uschovat. Na bezpečném místě. Vždyť jsou to úřední doklady důležité pro případ náhlého příchodu revizora. Z téhož důvodu je třeba dále uchránit průvodčího, neboť on jediný je kompetentní přijmout revizora, vejít s ním ve styk a jednat.

Nepodařilo-li se však přeci jen uchránit průvodčího, je třeba uchránit alespoň kleště a svazky dosud nerealizovaných jízdenek.

Jich se chopí nejprve věkem, není-li tak, služebně nejstarší cestující a vykonává povinnosti průvodčího.

To jest: Uspokojuje koupěschopnou poptávku po jízdenkách a současně perforací prodlužuje, případně ukončuje platnost jízdenek přistoupivších do tramvaje plaménky obestřené.

Pokud je v tramvaji přítomen revizor, je třeba zachránit jej za každou cenu, a to i v případě, že se dosud neproznámil.

Tramvaj, ve které revizor podlehne požáru, propadá nicotě. Je vyvržena z řádu světa. Padá do propasti vesmíru bezedné.

Jak ráda by měkce spočinula na kdysi jí věrných kolejích.

Ale zákon přitažlivosti odvrátil od ní svou laskavou tvář.

Kdyby se, hořící, alespoň zmítala v křivkách, ale i ty jsou podrobeny zákonům matematiky. A ty. Štítí se prokleté tramvaje.

A jak se to vlastně stalo.

Inu. Tak nějak.

Do tramvaje nastoupil.

Plameňjak.

Z RECEPTÁŘE B. BOBŠE

KARAMELOVÁ ŽENA SE SKOŘICÍ

*Vezmeme ženu raději čerstvou
Důkladně opláchneme studenou vodou —
nejlépe pod vodovodem*

*Polijeme karamelou
Důkladně posypeme lehce drcenou skořicí
Podáváme přátelům
podle chuti, potřeby i zásluhy*

MAUGLÍ

Lehce *D* *A*

3 Jsem hvězda sa-lo-nů, já jezdím na slo-nu, jsem

Hmi *D* *A* *D*

Mau-glí, ó kni-ha džun-glí. Dis-krét-ní pří-tel

A *Hmi* *A*

dam na hla-vě turban mám, jsem Mau-glí, ó kni-ha

D *G* *D* *A*

džun-glí. *A* ze snů dá-my vo-la-jí

F#mi *Hmi* *F#mi* *Hmi* *G*

mé jmé-no Mau-glí, jmé-no Mau-glí. *A* když při-

D *A* *F#mi* *Hmi* *D* *A*

jdu na so-i-ré vy-vě-šu-jí fan-gli. Jsem

simile

hvězda sa-lo-nů, co ská-če s balko-nů, jsem Mau-glí,

ó kniha džun-glí, dis-krét-ní pří-tel dam, na

Rep. ad lib.

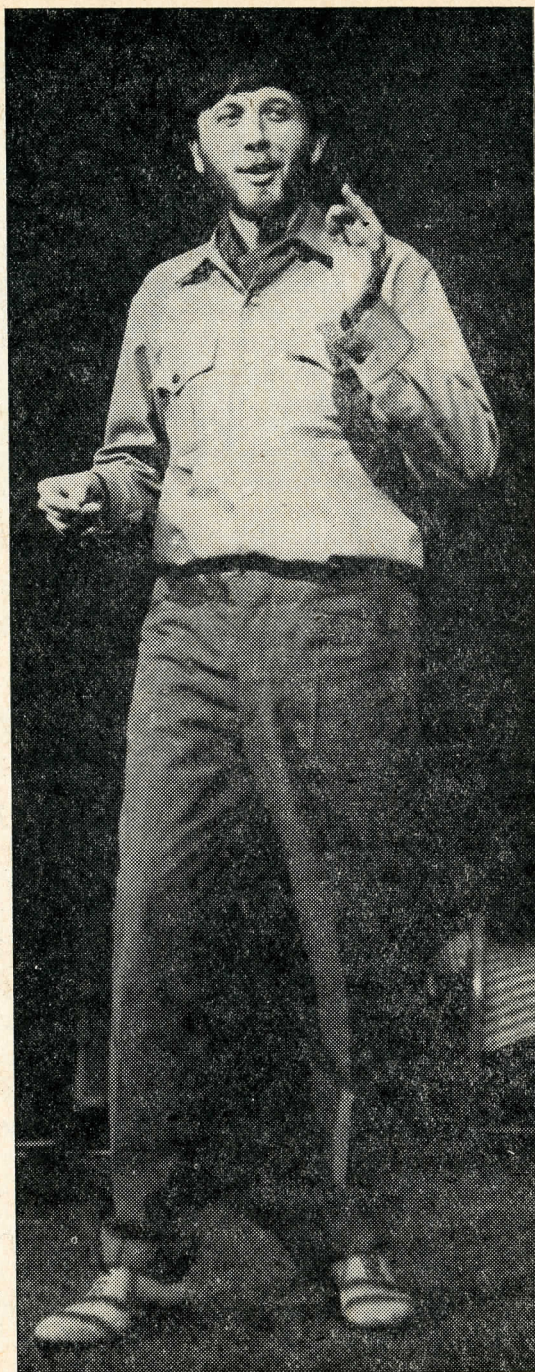
hlavě turban mám, jsem Mau-glí, ó kniha džun-glí. Jsem

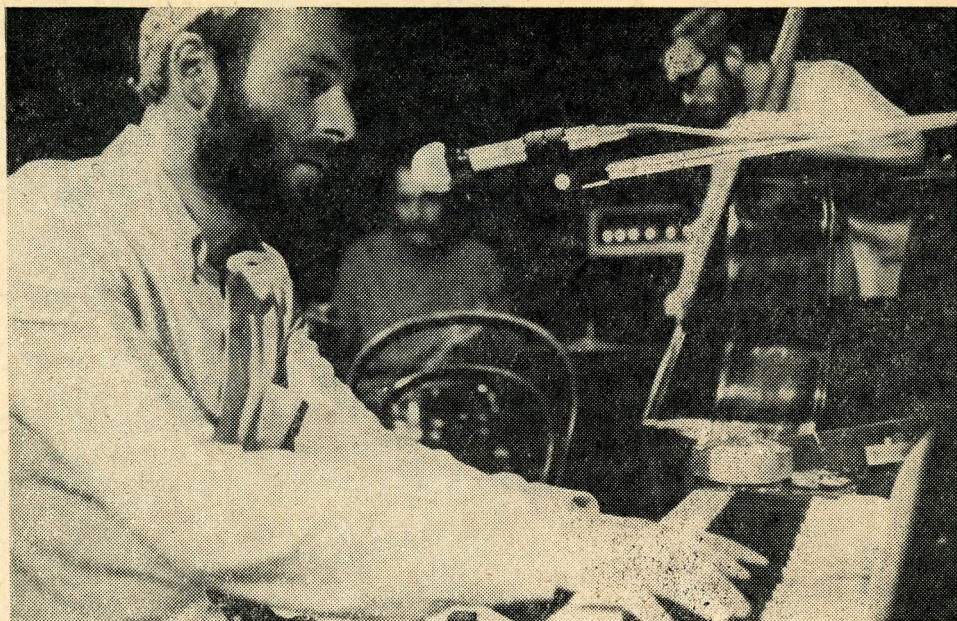
TOTO

*Toto
Je foto
Na fotu
Je Otto
Otto — jak drží
V náruči
Svůj vlastní slovník
Naučný*

VE TŘI ČTVRTĚ NA PĚT

*Ve tři čtvrtě na pět děda
Běsní
Platí pro něj jedno právo
Pěstní*

STRUČNÁ BIOGRAFIE

Té noci starý biograf požádal o přemístění na dosud neobydlený ostrov.

Byl to dědeček, ten starý biograf.

Můj dědeček.

Vždyť babička, bylo jí šestnáct, bývala v něm pečená vařená.

A jednou, vrátila se jako opářená.

A rovnou: „Mám z toho filmu takový zvláštní pocit.“

A skutečně.

Za devět měsíců, narodil se jí tatínek, stejně němý a černobílý, jako byl ten film, při kterém jí udělali kluka.

A já?

Já jsem již barevný a ozvučený.

Širokouhlé a plastické jsou mé holčičky.

A z tanečnic?

Z těch je vyhodily.

Šly do kina... A tam?

Sedumdesát milimetrů.

VĚDECKÝ KONGRES

Tempo rubato

Za-se za-se-dá vě-decký kon-gres, začal před rokem a tr-vá
do-dnes. O přestávce v zase-dá-ní scházejí se páni u-če-ní,
docen-ti a pro-fe-so-ři, zná-mí věd-ci, scházejí se na jednu či
na dvě de-ci. Pak kaž-dý kdo hlas má
rád so-bě za-zpí-vá. My jsme jen věd-ci
a žád-ní svět-ci, však ne-po-dlé-há-me temným váš-ním,
mlu-ví-me kvě-ci, mlu-ví-me pře-ci, co je o-becné a co je zvláštní. Nás ne-zná-mí sklenka ví-na
no a to je prá-vě pří-ma. Nás ne-zná-mí že-na krásná, vždyť je to je-nom pro-to-plas-ma

Chords: B^b, F7, B7, E^b, C7, Fdim, F7, Cmi, F7, B7, Fmi, E^bTempo di Valse, E^b, Cmi, B7, E^b, F7, B7, E^b, C7, F7, B7, E^b

E^b7 *A^b* *E^o* *C7* *F7*
 nás nezma - mí že - na krásná, vždyť je to je - nom
B7 *E^b* *Fine* *G7*
 pro - to - plas - ma. A pro - to pro - to - pro - to -
Cmi *F7*
 pro - to, pro - to - pro - to - pro - to - plas - ma. v no - ci o
B^b *F7* *B7*
 ní sní - vá, ve - se - le si zpí - vá, kdo hlas má.
E^b
 Ať jsou kou - zla dá - my há - ječ - ná, je - jí pod - sta - ta je
B7
 bu - něč - ná. A tak dá - mám ne - na - le - tí do za -
E^b *A^b*
 je - tí pá - ni u - če - ní - Je ne - zná -
E^b *C7* *F7* *B^b7*
 mí že - na krásná, vždyť je to je - nom pro - to - plas -
E^b *A^b* *E^b*
 má, je ne - zná - mí že - na krás - ná, vždyť.
C7 *F7* *B^b7* *E^b* *Cmi*
 je to je - nom pro - to - plas - ma. I když je
D7 *Cmi*
 vědec pře - krásný - mí dá - ma - mi ob - klo - pen po - hrouží
D7 *G7*
 se do sou - stře - dě - ně. ho ml - če - ní. Sot - va a -
Cmi *Cmi*
 le vi - dí pěknou buň - ku pod mí - krosko - pem zmocní se
D7 *Cmi* *B^b7*
 ho zá - vra - tě a slad - ké vzru - še - ní

Valse D.C.
al Fine

FRIGYES KARINTHY

Úprava:

Miloš Matyášek

Překlad:

Ladislav Hradský

**CHCI
ZPÁTKY
ŠKOLNÉ**

Aktovka

O s o b y :

Wasserkopf

Ředitel školy

Profesor matematiky

Profesor dějepisu

Profesor fyziky

Školník

Dekorace: Ředitelna soukromé střední školy

Odehrává se v Budapešti ve dvacátých letech tohoto století

Ředitel: Tak, copak je, školníku?

Školník: Je tu nějaký pán a chce mluvit s vaším blahorodím, pane řediteli.

Ředitel: Jak to? Rodičům bylo přece uloženo, aby svůj zájem projevovali pouze v úředních hodinách.

Školník: Ano, prosím... Ale... to není rodič.

Ředitel: Co? Tak dokonce žák?

Školník: Taky bych neřekl, prosím. Má totiž plnovous.

Ředitel: Ani otec, ani žák? Tak kdo to je?

Školník: Povídal, abych řekl prostě – Wasserkopf.

Ředitel: Tak ho uveďte.

Školník: (otevře dveře) Prosím (odejde).

Wasserkopf: (vejde. Je to ošuntělý, nedbale oblečený človíček s plnovousem.

Vystupuje ale velmi energicky).

Dobrý den!

Ředitel: Přejete si?

Wasser: Wasserkopf. Vy mě nepoznáváte? No, asi jsem se trochu změnil. Ale to nevadí. Já jsem Wasserkopf.

Ředitel: Nepochybně, když to... ale...

Wasser: Copak se nepamatujete ani na moje jméno? Asi víte, proč mě nechcete znát. Nevadí. Zkrátka: chodil jsem tu před osmnácti lety do školy.

Ředitel: To není vyloučeno, dokonce je to možné. A co si přejete? Snad opis vysvědčení?

Wasser: Na vaše vysvědčení vám kašlu.

Ředitel: Jak prosím?

Wasser: Moment... **(vytáhne z kapsy papír a slavnostně čte)**

Vážené ředitelství! Jako bývalý žák vaší školy mám tu čest žádat o vrácení všech peněz, které jsem vám zaplatil jako školné.

Ředitel: Vy žádáte o vrácení školného?

Wasser: Přesně tak. Já ty peníze potřebuju. Už dva dny jsem neměl nic teplého v žaludku.

Ředitel: Ale já nechápu na jakém podkladě...?

Wasser: Na podkladě toho, že jste mě za mé peníze nic nenaučili!

Ředitel: To snad nemyslíte vážně!

Wasser: Smrtelně vážně. A když se tady u vás nedomůžu práva a spravedlnosti, půjdu na ministerstvo a nebo ještě vejš. A pak uvidíte! Krucinálhml-fagot! Já vám ukážu!

Ředitel: (myslí, že má před sebou blázna)

No tak dobrá, milý pane... tento... Wassermanne. Jen račte klidně odejít, my tu věc vyřídíme.

Wasser: Kdepak! Na to vám nenaletím! Ani se nehnu, dokud to nevyřídíte. Tady jste mě učili za moje peníze, abych něco uměl. Ale já nic neumím, tak jste mě učili špatně, a já mám právo chtít svoje peníze zpátky.

Ředitel: Ale z čeho soudíte, že nic neumíte!

Wasser: Račte mě vyzkoušet a uvidíte!

Ředitel: Vy chcete znovu skládat zkoušky!

Wasser: Samozřejmě! A hned!

Reditel: Takový případ jsem tu ještě neměl. Musíme se poradit s profesorským sborem. **(zazvoní)** Dám svolat konferenci.

Školník: (vejde)

Reditel: Že nechám prosit pány profesory Hornyaka, Pemete, Kolmizó a Rezege, aby sem přišli. Bude mimořádná konference!

Školník: Jak si račte přát! **(odejde)**

Reditel: Račte zatím počkat na chodbě!

Wasser: Ale pospěšte si, nemám moc času!

Tma

Mimořádná konference je v plném proudu. Kolem stolu sedí profesori. Slovo má profesor matematiky, který působí celkem seriózně oproti ostatním profesorům, kteří působí spíše komicky.

Prof. mat.: Ano, vážená konference, máme co dělat s člověkem neobyčejně prohnaným, který nás chce kompromitovat a uvést do finančních nesází. Je možné, že nám ho poslal konkurenční podnik. Musíme na něj od lesa!

Prof. fyz.: Jak to myslíte, pane kolego?

Prof. mat.: Náramně jednoduše. Nesmíme připustit, aby pan Wasserkopf u zkoušky propadl. Ať už odpoví cokoliv, musíme dokázat, že jeho odpověď byla správná.

Prof. děj.: Já bych se té věci ujal, máte-li ke mně důvěru. Prosím pana ředitele, aby zavolal kandidáta.

Reditel: Nemůže to špatně dopadnout? Mám strach kvůli novinám . . .

Prof. mat.: Račte to nechat na nás.

Reditel: (zazvoní)

Školník: (stál zřejmě za dveřmi, takže ihned vstoupí)

Reditel: Zavolejte pana Wasserkopfa!

Školník: (provede)

Wasser: (vchází s rukama v kapsách, klobouk frajersky posazený na stranu, bez pozdravu si výsměšně prohlíží profesory)

Profesoři: (vstávají a unisono) Pozdrav Pánbůh!

Wasser: Servus, kluci! Sednout chuligáni!

Reditel: To, tohle!

Prof. mat.: **(gestem naznačí, aby si toho nevšímali a pokyne profesorům, aby se posadili, což oni učiní)**

(Wasserkopfovi uctivě) Děkujeme.

Reditel: Takové způsoby . . .

Prof. mat.: Tyto způsoby jsou milou pozorností pana Wasserkopfa. Dokázal, nám totiž, jak si váží tradice naší školy, která sahá až do středověku, kdy profesori a žáci se stýkali naprosto nenuceně ve vzájemné rovnosti a lásce. Proto navrhuji, aby ještě před započítím zkoušky dostal známku z mravů — velmi dobrou.

Reditel: Správně. Mravy: velmi dobré.

Wasser: Pro mne . . . Na mravy vám kašlu a na váš profesorský sbor taky. Já chci peníze. **(svlékne si kabát a vykasá rukávy)** Tak jedem! Zkoušejte, profáci. To jsem zvědav, jestli ze mne dostanete nějakou odpověď!

Prof. mat.: (přinese Wasserkopfovi židli)

Račte se posadit, pane kandidáte.

Wasser: (podívá se na něj a dá si ruce vbok)

Jdi se bodnout!

Prof. mat.: Výborně! Bravo! Pan Wasserkopf chce prostát celou tu vysilující zkoušku vzpřímen a s rukama v bok. Navrhují, abychom uznali se souhlasem pana ředitele, jakožto profesora tělocviků, jeho mimořádnou tělesnou zdatnost a dali mu z tělocviků výbornou.

Profesoři: (začínají chápat pravidla hry a ožívou)

Tak jest! Správně! Z tělocviků výborná!

Ředitel: (píše)

Tělocvik: výborná.

Wasser: (posadí se)

No, tentokrát jste mě dostali, konipasové! Ale teď už si dám lepší pozor.

Prof. děj.: (vstane a usilovně přemýšlí)

Wasser: Tak co, Reczege, ty ses nepřipravoval?

Prof. děj.: Ó ano. Račte jen chvíli posečkat.

Wasser: No, ovšem. Nenapadá tě nic lehkého... On to byl vždycky trouba.

Prof. děj.: Povězte mi, pane kandidáte, jak dlouho trvala třicetiletá válka?

Wasser: (pohrdavě)

Třice... (zarazí se)... Totiž chtěl jsem říct, že... že to nevím.

Prof. děj.: No prosím, jen si to promyslete. Třiceti - letá válka trvala... no...

Profesoři: (napovídají, ukazují Wasserkopfovi na prstech, prof. fyz. se příkrade až za něho a hlasitě šeptá: „Třicet!“)

Prof. děj.: No... no!

Wasser: Poslyšte, šerife, takhle se nedá odpovídat! Pemete napovídá!

Ředitel: Pane profesore! Že vás dám vyvést!

(prof. fyziky se odšourá na své místo)

Prof. děj.: Ale, ale, pane kolego! Vždyť to pan kandidát jistě dobře ví.

Wasser: Jak dlouho trvala třicetiletá válka, že?

Prof. děj.: Ano, ano... Třicetiletá válka trvala... no...

Wasser: Sedum a půl metru. Jó! Přesně sedum a půl metru.

(vitězoslavně se rozhlédne. Profesoři se na sebe bezradně dívají)

Tak a školné zpátky!

Prof. děj.: Velmi správně, sedum a půl metru.

Wasser:... Cože?

Prof. děj.: (obrací se k řediteli)

Ano, odpověď byla správná. Totiž pan kandidát prokázal, že... že...

Prof. mat.:... že neuvažuje povrchně a že je dokonce seznámen s nejnovějšími výsledky vědeckého bádání. Věda totiž dokázala, že čas je věci právě tak reálnou jako třebas hmota. Uvážíme-li tedy, že... že...

Prof. děj.:... jednotka míry se rovná čtyřnásobku jednotky času, to máme...

Prof. mat.:... čtyřikrát sedum a půl, což se rovná třiceti...

Prof. děj.: Takže nám pan kandidát přesně vymezil délku trvání třicetileté války. Navrhují, abychom mu přiznali známku velmi dobrou. (utře si čelo) Uf!

Profesoři: Bravo! Výborně! Prošel!

Wasser: (protestuje)

No, ale . . . to teda . . . pošlete . . . vy . . .

Ředitel: (píše) Z dějepisu: velmi dobře!

Prof. děj.: (se vrací na své místo. Ostatní profesoři mu blahopřejí)

Ředitel: Následuje zkouška z fyziky.

Wasser: Počkejte, holomci!

Prof. fyz.: Tak . . .

Wasser: Tak co? Tak se ptejl!

(prof. fyz. se marně snaží zakrýt své rozpaky)

Nebo nic neumíš? Já nemám čas čekat, až si vzpomeneš. Ostatně na tebe se taky dobře pamatuju. Ty jsi Pemete. Víš, jak jsme ti říkali?

(prof. fyz. se rozpačitě usmívá a šťourá prstem v uchu)

Uchošťour. Protože ses pořád šťoural v uchu. Zrovna jako teď.

(prof. fyz. rychle vytáhne prst z ucha. Profesoři se smějí)

Budte zticha! Nesmějte se mi tu!

(Profesoři ztichnou a sedí způsobně)

Víš, kdo ti připích tenkrát to víčko od kalamáře na kalhoty? Já.

Prof. fyz.: (vztekle vyskočí) Vy? . . .

Wasser: Hele, necvič mi tady! A ptej se! A něco pořádně těžkého!

Prof. fyz. (ovládne se)

To bylo tenkrát milé, velmi milé. No . . . tak nám laskavě řekněte, pane kandidáte, zda . . . zdalipak se věž kostela ve skutečnosti zmenší, když od ní odejdeme a díváme se na ni z větší dálky nebo je to jen optický klam?

Wasser: Jak to mám vědět? Když se k ní vrátím, abych se přesvědčil, tak už je zase větší, a když od ní odejdu, tak . . .

Prof. fyz.: No . . . no . . . zkrátka . . .

Wasser: Zkrátka je to blbá otázka. Pro koně, to je moje odpověď.

Prof. fyz.: Děkuji, odpověď je správná. Velmi výstižná. Pan kandidát se správně zmínil o koni, protože . . . protože o koni se říká . . .

Profesoři: No . . . no . . .

Prof. fyz.: Už naše lidová píseň říká. Ať kůň jen hlavu věší . . . Z toho plyne . . . Už to mám!

Wasser: No, tak co máš, ty bambule?

Prof. fyz.: Už to mám. Proč věší kůň hlavu? Proč vůbec věšíme hlavy? Protože prožíváme občas zklamání. Protože podlehneme nějakého klamu. A o jaký klam jde v našem případě? Samozřejmě o klam optický. Odpověď byla zcela správná, neboť zdánlivé zmenšování předmětů, v tomto případě kostelní věže, přičítáme optickému klamu. Navrhuji panu kandidátovi z fyziky známku velmi dobrou.

Ředitel: (píše)

Z fyziky velmi dobrá.

Profesoři: Výborně! Bravo!

(blahopřejí prof. fyziky, který tyto ovace hrdě přijímá)

Wasser: Protestuju!

Ředitel: Mlčte! Následuje zkouška z matematiky.

Wasser: A jeje . . . Pindourek!

Prof. mat.: Prosim?

Wasserkopf: Tys mě jednou zapsal do třídnice, ty kujóne! No, počkej!

A pokud jde o matematiku, už předem říkám, že dvakrát dva je pět a tvoje otázka na výsledku nic nepřidá ani neubere. Jasný, Pindoure? Trojčlenka je pro mne španělská vesnice a šest jablek a dvě husí stehna je dohromady šestatřicet štrůdlů s mákem. Dobrý, co? **(směje se)**

Prof. mat.: Zachovejte, prosím, vážnost zkoušky. Dám vám dvě otázky. Jednu lehčí a jednu těžší.

Wasser: To jsi celý ty, Pindoure. Jednou jsem tě kreslil na tabuli v plavkách a s flaškou kořalky. Pamatuješ?

Prof. mat.: Lehčí otázka zní: Jestliže prodloužený poloměr devětačtvrtkilometrového parního válce protíná součinitele vzdálenosti mezi hvězdou Sirem a Sluncem ve vzdálenosti osmi miliónů a dvou třetin míle, ptám se – kolikrát je obsažena odvěsna stodevítiramenného mnohoúhelníku, rovnajícího se svou rozlohou vrchní desce parního válce, v měsíčním platu zaměstnance katastrálního měřičského úřadu, kterého před pětadvaceti lety opustila manželka s husarským nadporučíkem?

Profesoři: (vyděšení)

No, ale pane kolego!

Reditel: Pane profesore?

Wasser: Jen ho nechte! Směl bych prosit tu otázku ještě jednou?

Prof. mat.: To nejde. Buď jste dával pozor nebo ne. A jestli to nevíte . . .

Wasser: Abych nevěděl! Dva tisíce pětadvacetdevět litrů. Přesně.

Prof. mat.: Ne, špatně. Dva tisíce šestsetdvacetdevět celých a jedna desetina litru a nikoli šestsetdvacetdevět. Kandidáta nemohu nechat projít.

Wasser: (radostně vyskočí)

No, vida. Neříkal jsem to? Prima. Pindoure!

Reditel: Ale, prosím, pane profesore . . .

Prof. mat.: Je mi velice líto, ale spletl se o celou jednu desetinu. U mne propadl.

Wasser: A navalte školný!

Reditel: Myslíte?

Prof. mat.: Bezesporu. Jsme soukromá škola a sami odpovídáme za to, aby pověst naší školy neutrpěla. Kolik vám náleží, pane Wasserkopfe?

Wasser: Tak prosím, to máme . . . Chodil jsem do školy šest let, v prvních třech letech jsem platil stopadesát forintů čtvrtletně, to je dohromady čtyři tisíce čtyři sta . . . V dalších třech letech jsem platil pololetně čtyři sta, to je včetně zkušební taxy pět tisíc dvě stě čtyřicet forintů. Pak maturitní taxa se všemi doklady a žádostmi, dohromady šest tisíc čtyřicet šest forintů.

Prof. mat.: Přesně?

Wasser: Na to můžete vzít jed.

Prof. mat.: Opravdu, je to přesně tolik. Gratuluji, to byla ta těžší otázka.

Wasser: Cože?

Prof. mat.: Prosim, aby byla kandidátova pohotovost v matematických vědách zkušební komisí uznána. Při té lehčí otázce se sice kapánek přepočítal, ale

na těžší otázku odpověděl skvěle. Pan Wasserkopf je přímo matematický genius.

Wasser: To je uličník!

Ředitel: (vstane)

Vyhlašuji výsledek zkoušky: pan Wasserkopf složil opravdovou zkoušku s prospěchem velmi dobrým a potvrdil tím správnost vysvědčení, které dříve ze školy dostal. Přijměte naše srdečné blahopřání a neméně srdečné ujištění, že nemáme proti sobě co pohledávat. A nyní, když jsem se přesvědčili o vašich znalostech a vědomostech . . . marš ven, ty holomku! Ty chuligáne!

Wasserkopf bezradně stojí. Profesori se na něj vrhnou s pravítky, třídnicí, globusem a jinými školními rekvizitami v rukou. Udělají polokruh a jdou na zděšeného Wasserkopfa, který ustupuje)

Prof. děj.: Ty že nic neumíš! Drzoune! Vždycky jsi byl hulvát!

Prof. fyz.: A já že se štourám v uchu! Já ti dám kalamář!

Wasser: Prosím, to jsem nebyl já, to byl Mayer.

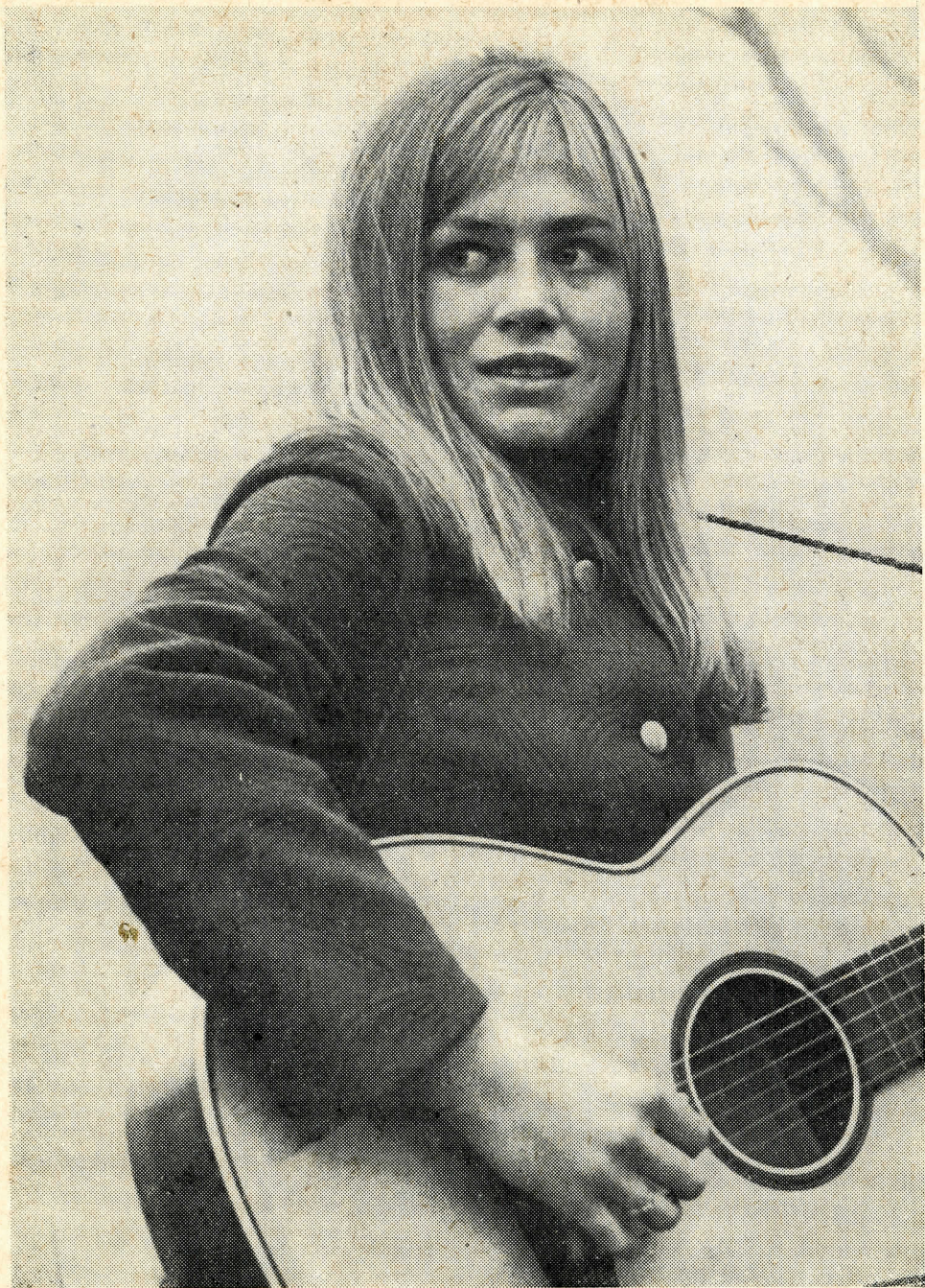
Prof. mat.: (dá mu herdu do zad)

Tumáš! Za toho Pindouřa! A zapíšu tě do třídní knihy!

Ředitel: Ty . . . ty lichváři! Marš ven!

Wasser: Prosím, pane řediteli. Zaplať pánbůh, já už jdu. A vašeho vysvědčení využiju při zametání ulic. Jestli mě tam vezmou!

K o n e c

JIŘÍ ŠTĚDRONĚ

Probíral jsem se starými čísly Repertoáru a trochu jsem se zastyděl. Je pravda, že v profilové rubrice dostala místo většina našich a řada zahraničních špičkových zpěváků, a že zde právě tak měly prvý velký článek některé pozoruhodné talenty, jsou však i přední umělci, na které se pozapomnělo. Naďa Urbánková, Helena Blehárová, Marcela Laiferová, abych jmenoval ty nejvýznamnější . . . A ovšem Jirka Štědroň! On se nikdy netlačí příliš do předí, spíše stojí skromně stranou. Každý, kdo ho zná osobně, si záhy k němu vytvoří vztah plný obdivu. Kdyby se v našem malém světě pop music udílela cena fair play, byl by jedním z favoritů. Kdyby začal více „pracovat lokty“, byl by zřejmě navenek podstatně úspěšnější, on je však stejně přímý, nezáludný ke svému publiku, jako ke svým kolegům. Při loňském, nepříliš zdařilém show Právě odbilo půl, v němž vedle něho zpívali i Hana Zagorová a Viktor Sodoma, měl roli zpěváka, většinou stojícího v pozadí s trudnomyslným výrazem v tváři. V současné době však už je, myslím, situace jiná. Jiří má prvý opravdu špičkový hit (Belindu), má dobrý program v renovovaném týmu orchestru Václava Zahradníka a tím i dostatečnou sebedůvěru a jistotu, že jeho nesporné pěvecké kvality nezůstanou opominuty, aniž by musely zapracovat – lokty . . .

28letý zpěvák vystudoval v Brně herectví, působil v divadélku „X“ a pravidelně vystupoval s Danšovým a Bromovým orchestrem. V polovině roku 1967 ho Jiří Štaidl přijal do divadla Apollo, které však nesplnilo zcela to, co jsme od něho očekávali. Štědroň se zde uplatnil zejména ve Sněhurce, která se zajímavě pokusila o sevřenější divadelní formu, neměla však přílišný úspěch u diváků. Po odchodu z Apolla účinkoval takřka výlučně s orchestrem Karla Vlacha, kde zpíval řadu písní, ale žádné mimořádné hity (až vloni Belindu). Postupně se však dostával do povědomí lidí, k čemuž notně napomohla i jeho role v televizní inscenaci Popelky. This Guy's in Love with You byla píseň, která tehdy hýbala celým světem a Jirkovi svěřili její českou verzi Líný pán – to byl po brněnské nahrávce Tam za tratí jeho druhý známý snímek. Zlé jazyky tvrdily, že název písně je velice přiléhavý pro jejího interpreta, ten se však vůbec nezlobil a naopak, své připravované skupině dal název Lazy Dogs (Líní psi). Tento projekt se nakonec neuskutečnil nikoliv pro lenost jejich aktérů, ale pro řadu organizačních potíží. V té době mě zpěvák potěšil svou verzí krásné písně Jimmieho Rodgerse Child of Clay, bohužel se příliš nevyšlala a neomluvitelně zapadla.

Pak přišel významný Štědroňův krok – stal se členem „stáje“, soustředěně kolem bandleadera, skladatele a aranžéra Václava Zahradníka a producenta Antonína Matznera, a i když začátky nebyly nejšťastnější (jak už jsem vzpomínal na představení Právě odbilo půl), dnes vše vypadá opravdu slibně. Už v Právě odbilo půl zpíval Jiří Štědroň píseň, která měla velkou šanci na úspěch – Grand Prix – ale odklad ve vydání desky tuto příležitost zmařil. Během posledního roku se však ustálila Štědroňova repertoárová linie, zpěvák interpretuje atraktivní, rychlé písně typu Belindy (Tono, Andrea, Cecilia z repertoáru Simona a Garfunkela) i náročnější skladby „lasvegasského ražení“ (pro vysvětlení: Las Vegas je místem, kde se nejčastěji objevují velcí

zpěváci standardní kategorie jako Frank Sinatra, Tony Benett, Jack Jones, Andy Williams a další) – Budu žít, Golden Slumbers, Zavřete oči, Přijel kouzelník. Štědroň se zároveň znovu vrátí na televizní obrazovku, kde mu brněnský televizní režisér Jiří Vanýsek svěřil roli hostitele v nové show.

Kromě zpěvu a hraní se Jiří stále intenzivněji věnuje také psaní písňových textů. Má samozřejmě i řadu docela všedních starostí: stále ještě nemá v Praze byt, syn Jirka už pomalu půjde do školy . . .

A jeho radosti (pomineme-li profesionální a rodinné)? Takřka legendárním se stává spojení Jiří Štědroň–Milan Chladil a jejich zápolení na poli sportovním. Oba hrají za Meteor Spořilov městský přebor v basketbalu, jen tak pro potěšení: „Je to jedna z nejkrásnějších zábav a moc se mi líbí, že tam člověka neberou jako zpěváka. S Chladilem jsme porazili v nohejbalu i fotbalisty. A s Pavlem Novákem jsme se v Liberci vsadili, že jeho Vox porazíme v basketbalu, ačkoliv Pavel je původně tělocvikář. Po týdenním tréninku jsme vyhráli o 50 bodů. Máme s Milanem nemoc jménem balóny, závodíme spolu v autech . . .“

Zřejmě spolu závodí v autech tak urputně, jako jiní na hitparádách.

JAROMÍR TŮMA

ŠESTNÁCT RŮŽÍ

ZPÍVÁ JIRÍ ŠTĚDRŮN

HUDBA: VLASTIMIL HÁLA

TEXT: ZDENĚK BOROVEC

© EDITIO SUPRAPHON, PRAHA – BRATISLAVA 1970

Velmi volně

Dej šestnáct rů - ží na ten práh a chvíli zůstaň, postůj v tmách, zde žila
prášků pro spa- ní a pak jen dlouhé stmívá- ní, a ten, kdo
krážem šlapeš prach a městem bloudíš po zebrách, najdi ten

dívka šestnáct jar, v těch letech nikdo není stár, proč lé-to šestnácté a slunce
týdny nemoh' spát, teď šeptá díky nastokrát, že mů-že u- sí-nat, že nic už
dům, kde utich smích a jménem lásek svých i mých dej šestnáct

poled-ní, proč pro ni, právě pro ni, muse-ly být posled-ní? Pár bílých
ne-tí-ží, a-ni ta lás-ka, která zradí, která

u-blí-ží. Banální případ, zde ho máš, zklama-ná láska, trapnost, vím,

veďte si život, ten je váš a-le co srdce, copak sním? A tak já prosím dál, když

nříz se za-ví-rá, a zdravím lásku, na kterou se u- mí-rá. Kdo kří-žem

rů-ží na ten práh, dej šestnáct rů-ží na ten práh, dej šestnáct růží...

Maurice Chevalier

Můj život a písně

Umění jako zkouška cti

Dosud jsem vám vyprávěl o svém dětství, o tom, jak jsem „propadl“ i zážil na scéně Folies-Bergère, o štěstí i zklamání, které jsem zážil jako partner slavné Mistinguettové. Mohl bych vám popisovat své další koncerty, filmy, zájezdy, všechny možné příhody, které dohromady tvoří to, čemu se říká „životopis“, ale mám dojem, že to není nutné. Znáte to stejně dobře jako já, protože čtete noviny. A pak – dospěl jsem do stadia, kdy v n ě j š í d ě j zájímá člověka mnohem méně než to, co se děje u v n i t ě.

Kluk z předměstí měl sice oči a uši na pravém místě, pozorně vnímal všechno kolem sebe, ale nedokázal o tom přemýšlet. A já bych to teď rád napravil. Pořídil jsem si zápisník a tam si den ode dne poznamenám, co mě zaujme. Jestli si přejete, něco vám z něho vyberu. Jsou to úvahy, portréty, anekdoty inspirované každodenním divadlem života, který je stále dost rušný. Budu vám to vyprávět, jak to mám v deníku. Souhlasíte? Ano? Tak se do toho dáme.

X X X

Vědět kdy přestat

Pořád musím myslet na odchod ze scény. Uvažuji, jak trapně skončili svou kariéru umělci, ke kterým jsem cítil bezvýhradný obdiv. Museli to nechat dojít tak daleko? Těžko říct. Byli omámeni úspěchem. A když si teď vzpomenu na své mládí a na svou popularitu, nedovedou pochopit, že se tak dlouho drželi rampy, až jim z ní zbyly jenom třísky . . .

Edita Piafová

Viděl jsem ji zpívat ve Hvězdě.

Jedinečný případ. Malý fenomén s ocelovými hlasivkami.

Udělal na mě hluboký dojem. A jak ta holka pracuje . . . jak jde pořád nahoru . . . to je prostě nepochopitelné? Její milenec Yves Montand je mladý, velký, sympatický.

Edita Piafová a Jaubert, spiritus rector „Přátel šansonu“, mě včera pozvali na večeři do jedné z nejlepších restaurací na Elysejských polích. Jak je v našich kruzích zvykem, bylo to připraveno dokonale. Namítal jsem, že mi doktor povolil pouze jednu skleničku bordó při jídle, ale Edita trvala na svém, jelikož „zlatým hřebem“ hostiny bylo to nejlepší bordó, jaké je k dostání. „Pro Velikého Momo není nic dost dobré,“ dodala beze žertu. Sama pila jenom vodu. Svěřila se mi, že asi před půldruhým rokem bylo na vážkách, jestli Montand dostane hlavní milovnickou roli v „Branách noci“; tehdy slíbila, že dva roky nebude pít nic jiného než vodu, když mu to „vyjde“. Montand tu roli skutečně dostal a Edita drží slovo – už jí zbývá jen půl roku.

Podle mne tím dokázala, že má značnou dávku přirozené inteligence: chtěla pomoci tomu, koho měla ráda, a zároveň překonat sklon k pití (fáma

tvrdila, že Edita úplně propadla alkoholu a že to vážně ohrožuje její křehký organismus).

Včerejší večírek mi ji ukázal v jiném světle a objevil mi kouzla, o kterých ten, kdo ji nepoznal blíže, nemá ani potuchy.

Umění jako zkouška cti

Čím dál víc si uvědomuju, že všechny umělce bez ohledu na žánr je možno rozdělit do dvou skupin: jsou to ti, jejichž inteligence prochází srdcem, a ti, co ji mají jen v mozku. Kdo patří do první kategorie, tomu se žije i pracuje úžasně lehce, připadá mi naprosto přirozený. Zato ten druhý je jako nedochůdče a plete si kvalitu s brakem. Jaký to rozdíl mezi velikým umělcem a omezcem, který ze sebe dělá tajtrlíka!

Tykadla davu

Kdo dokáže vysvětlit neuvěřitelně bystrý úsudek davu! Jakmile vycítí, že umělec je „vyřízený“, odvrátí se od něho jako posluchač od řečníka, který už nemá co říct. A toto rozhodnutí, ten nelítostný verdikt vynese publikum z vlastní vůle! Byly sice snahy použít víceméně pochybných praktik, aby se to potlačilo, ale děkuju, nechci... Elixir by vyprchal... Ztratilo by to půvab...

Film „Mlčeti zlato“ aneb Umět se vyvíjet

René Clair se mi bál svěřit hlavní roli ve svém prvním filmu, který točil ve Francii. Měli jsme spolu dlouhou debatu. Snažil jsem se ho přesvědčit, že tu postavu zahraju dobře.

„Vypadáte ještě pěkně, Maurici. Až moc pěkně!“

„Možná. Ale jednou je mi osmapadesát, a já to vím. A proto chci mít role, které by tomu odpovídaly. Chápete mě, René? Ostatně to, že jsem se rozhodl žít o samotě, copak to nedokazuje, že jsem schopen rozumně uvažovat?“

Úloha s nedozírnými následky? Ale já si věřím, protože logika i skutečnost mluví pro mě. Ať děláš co děláš – osmapadesát je osmapadesát! Býval jsem nejmladší z mladých, potom reprezentant mladých a pak nejstarší z mladých. Když Pámbu dá, budu nejmladší ze starých.

Dneska jsem byl ve studiu – je předposlední natáčecí den. Půjdu tam a řeknu: „Dobrytro vespolek.“ Uvidím René Claira: „Dobrytro, René.“ Chytně mě za ruku, podrží ji v dlani a dlouze tiskne. Dívá se stranou. Jsem překvapený, čekám, co z toho bude. Najednou mě zatáhne někam do kouta a začne ze sebe soukat: „Maurici... já myslím... že... myslím, že jste vyhrál... Víte... včera večer jsem prvně viděl začátek filmu... už po sestřihu...“

A přiznám se . . . že mě to chytilo . . . byl jsem z toho vedle . . . Jste docela jinej než dřív . . . atd. atd."

Nezmohl jsem se ani na slovo. Jenom jsem mu křečovitě svíral ruku jako žena, když jde na ni nervový záchvat. A najednou jsem vám byl hrozně naměkko.

Ach, tihle kumštýři! Jako slečinky . . . řeknu vám . . . učiněné slečinky!!!

Sláva

Od té doby, co jsem přestal růst, měřím 178 cm. Celkem slušná výška. A zná mě spousta lidí . . . už dlouho . . . rozhodně ne teprve odvěřejška. Vidíte?

No dobrá. Ale před časem jsem zažil tuhle příhodu. Pět let se mnou vystupoval pianista, skladatel a šikovný doprovod, který se jmenoval Henri Betti. Byl malý, sahal mi sotva po ramena. Jednoho krásného dne se spolu procházíme po Elysejských polích, když zaslechnu, jak nějaká mladší žena povídá přítelkyni: „Jé, koukni? Zrovna před náma jde Maurice Chevalier!“ A ta druhá na to docela netečně: „A kerej?“

Včera večer v A.B.C.: „Pan Maurice k telefonu! Volá vévoda z Windsoru!“ Nevěřil jsem tomu – zas nějaký telefonický žertík! – a tak jsem vzkázal, že pan Chevalier není přítomen, anžto právě večeří s Napoleonem.

Dneska ráno mi doma zazvoní telefon a u aparátu prý je sama Jeho Výsost: „Is that you Maurice Chevalier?“ Namouduši, je to on! A docela prostě, neformálně: pořádá dnes večer v paláci U racka velké soiré a prosí mě, jestli bych tam mohl po představení v A.B.C. přijít zapívat několik šansonů. To se ví, že jsem neodmítl: „Very honored to shake the hand of your Highness.“

Jeden den Lunapark, druhý den bývalý anglický král – z extrému do extrému! Tak už to v téhle branži chodí!

Maliř

Jednou jsem zavedl Maurice Utrilla do Ménilmontantu na Kostelní náměstí, aby mi to namaloval jako dárek k vánocům. Vystoupili jsme z vozu v ulici Etienna Doleta, takových dvě stě metrů před kostelem. Utrillo držel v ruce fotografii, kterou jsem si nedávno pořídil. Byli jsme na ulici skoro sami. Chtěl do sebe vstřebat odstín kamení, celkové zabarvení okolních domů.

Potichu jsem se vzdálil. Ani si toho nevšiml. Přestal jsem pro něho existovat. Plně se soustředil na kostel, aby si jej vtiskl do paměti. Váhavě popošel pár kroků dopředu. Jeho podivuhodný starý pohled těkal z kostela na fotografii. Mrkl okem – a inkubační doba skončila. Přišel k sobě. Dostal žízeň.

A hostinský v Ménilmontantské ulici, který mu nalil jeho oblíbené červené, neměl ani zdání, že podporuje slabost jednoho z géniů tohoto století.

Věčně znova

Donedávna jsem měl klidný život. Ale v těchto dnech – když jsem na stará kolena dosáhl takového úspěchu – obešla mě hrůza při pomýšlení, že je to něco jako hrozená rukavice. Taková drzost!

Všechny dnešní raníky oslavují můj návrat. Slovo má veřejnost. Tou první cenou jsem vlastně složil nejtěžší zkoušku celé své kariéry. Občas si kladu otázku: Proč si věčně musíš komplikovat život? Kde se to v tobě bere? Popichuje tě snad komplex méněcennosti?

Mám na svědomí malou divadelní revoluci. Celá Broadway o tom mluví. Celá Broadway jásá: „The one and only, the master, the greatest!“ Všechno se točí kolem mne. Největší umělecký tah mého života!

Ted' když jsem tu partii vyhrál, přechází mi zrak i sluch. Špatně spím, ne a ne zabrat – hotový uzlíček nervů. Je toho na mě moc! A obecenstvo se valí proudem. Ani se na všechny nedostane.

A já si po každém představení říkám: „Dej si pohov, starouši, dej si pohov!“

Dát si pohov ?

Ale nejdřív znát meze svých možností !

Dostávám spoustu nabídek na seriály v americkém rozhlase. Hrozně lákavé! Má to svou váhu, úroveň, výnosnost, zkrátka všechny možné klady. A přece se ve mně něco přičí. Starý instinkt mi říká, že tolik věcí najednou se nedá pořádně zvládnout. Mají tvé recitály pořad úspěch? Ano, na celé čáře! Vidíš před sebou další filmovou kariéru? Můžeš počítat s rolemi, které by odpovídaly tvému věku? To se ví! Tvoje knihy vzbudily pozornost – máš chuť do dalšího psaní? Ohromnou!

Nemyslíš, že bys honil moc zájcu najednou? Važ si toho štěstí, že máš před sebou tři nové perspektivy. A to ti musí stačit. Je hezké, že si věříš, ale pozor, pozor, aby ses samou ctižádostí nestrhal!

Odmítnutí nabídek jsem pochopitelně všelijak „opentlil“: mohu akceptovat jen příležitostně . . . po zralé úvaze . . . při další návštěvě . . . pokud mi dovolí nabitý program . . . atakdále . . . atakdále . . .

Člověk šplhá výš a výš, až je z něho – nejbohatší mrtvola na hřbitově . . . Život má pro miláčky štěstěny stále nová pokušení. Jsou hrozně lákavá, ale zároveň hrozně nebezpečná. Mohlo by se jim říkat „vitriolové bonbóny“.

Už ne „typ“, ale člověk !

Jedna kanadská novinářka se mne dnes ráno dotkla na nejcitlivějším místě. Nejdříve vysvětlila můj vývoj, zvláště to, jak jsem se postupně oproš-

řoval od směšné, vulgární manýry, která poznamenala moje začátky. Šanson „Nábřeží v Bercy“ označila za typický pro „nového“ Chevaliera a kladla mi na srdce, abych se propracoval k ještě hlubší lidskosti. Přisoudila mi titul „rozsévač přátelství, štěstí a naděje“. Může si člověk představit něco krásnějšího?

Sám jsem odhodil svůj pověstný slamák. Už tenkrát! Bláznivinu teď zpívám stejně přirozeně jako všechno ostatní. Nenosím vůbec žádný klobouk, i kdyby se ho písnička výslovně dovolávala.

Šansony, jak je teď skládám, vyjadřují můj skutečný způsob myšlení. Dávám to do všeho, co zpívám. Už to není písňový večírek, nýbrž setkání publika s novým filosofickým žánrem. Snažím se do lidí dostat, co mám sám ze sebe a co bych rád, aby tu zůstalo jako můj odkaz. (POKRAČOVÁNÍ)

(Z originálů – Maurice Chevalier: *Ma Route et mes Chansons* a Maurice Chevalier: *Quatre-vingts berges* – ukázky vybral a přeložil JIŘÍ MULAC)

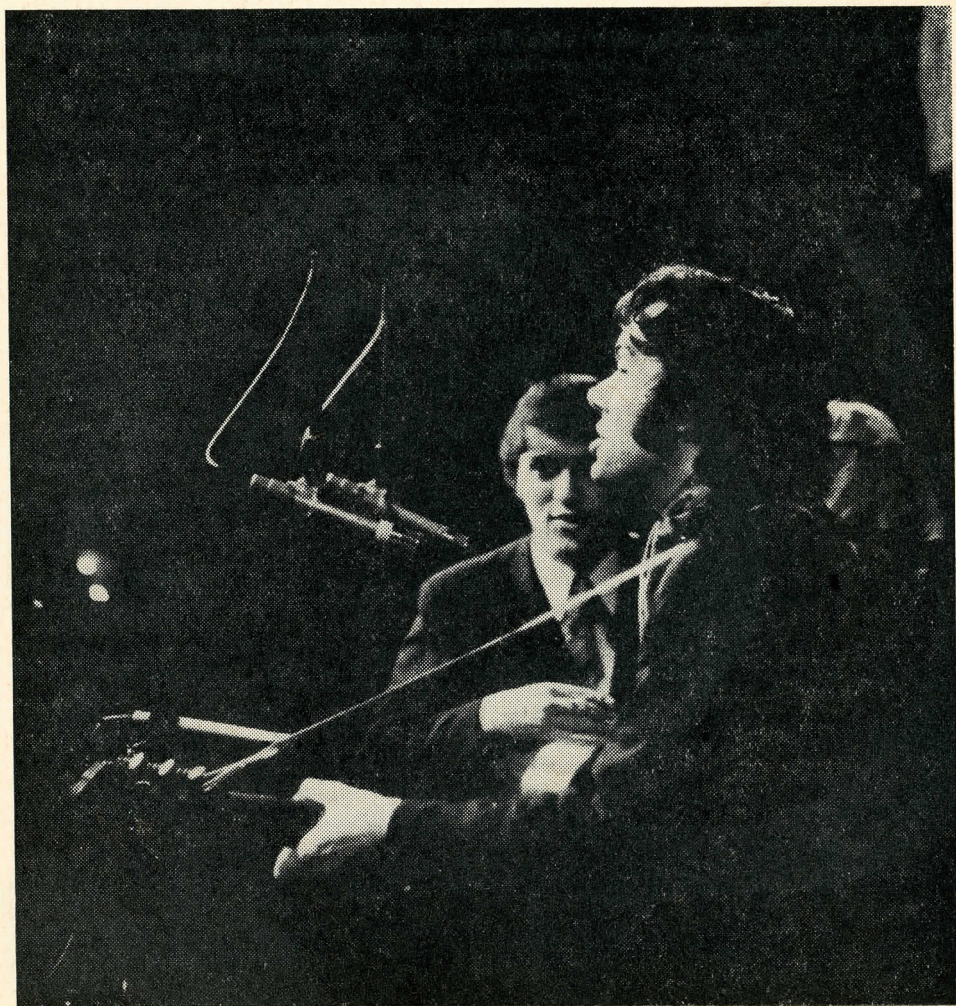

UKÁZKA Z POŘADU SKUPINY SKIFFLE CONTRA

VIOLA 1971

POPMUZICÍROVÁNÍ

FOTO PAVEL JASANSKÝ

Co je popmuzicírování ?

Každé muzicírování nemusí být pop. Právě tak každá pop music ještě zdaleka nemusí být „music“ – natož hudba.

Sličný trubadúr klečí na úpatí hradní věže a vyzpívává s průvodem loutny palčivou vášeň neméně sličné paní svého srdce, umístěné shodou okolností na opačném konci strmé stavby, to jest na vrcholku. Naslouchá-li dáma, teskně kvílíc, jedná se o běžné dostaveníčko. Avšak – dostává-li kvílení pozvolna podobu paralelních kvint, kvart nebo oktáv, uchopí-li paní navíc do rukou fidulu (středověký to hudební nástroj) a přikvačí-li po chvíli dokonce hradní pán se svým slavníkem desetistrunným (jiný nástroj) – ejhle! – stali jsme se svědky zrodu čehosi, co by se při troše dobré vůle dalo nazvat „popmuzicírováním“. Samozřejmě, stačí malá průtrž mračen a to tam je popmuzicírování. O trubadúrovi ani nemluvě. Ten je v krčmě a učí šenkýřku nové hmaty a další taje loutnové hry.

Konkrétně řečeno: popmuzicírování nikde a nikdy nevzniklo – ono je nedokonavé, ono vzniká. Někdy a někde. A jindy nikde. A někde nikdy. Je-li v běhu, ještě není vyhráno. Stačí, aby praskla struna nebo muzicírujícím nervy a popmuzicírování se naráz mění v ladění či ve rvačku. Škoda. Poslouchá se hodně, ale spontánně se zpívá tak málo. Málo se muzicíruje. A ještě méně „pop“. Dobré jitro.

PASTÝŘSKÉ MUZICIROVÁNÍ

HUDBA: PETR TRAXLER/TEXT: JIŘÍ TRAXLER

Ubíhala pastýřečka
plna strachu do háje,
tam potkala pastýřečka,
přepěkného šohaje.
(Dudli dudli dudli dudli
který si rád pohraje.)

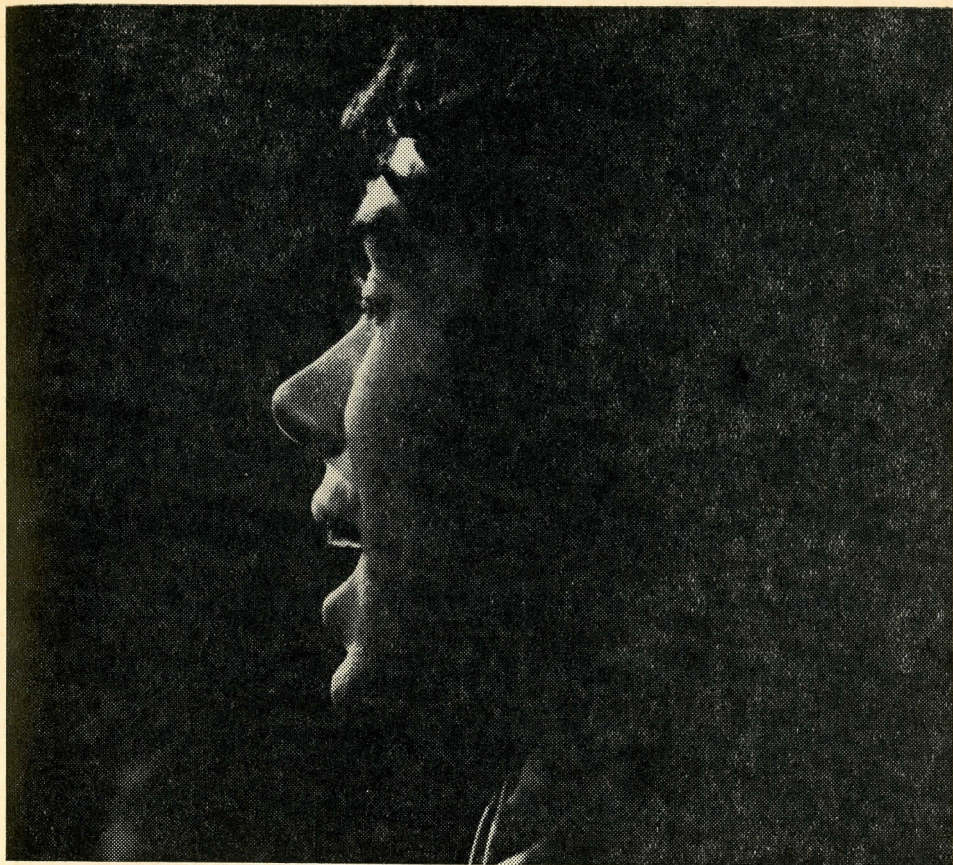
„Setři slzy štůčkem kmenty;
žerou ovi? — nech je žrát!
naladíme instrumenty,
sladce spolu budem hrát.“
(Dudli dudli slastné chvíle
nic nám nesmí nabourat.)

Na ta slova bez váhání
ulehla s ním na pažít,
hudby, pištby, bubnování
nemohli se nabažit.
(Dudli dudli dudli dudli
unožit a připažit.)

Nespásla dnes ovce vičku —
smečka vlků hoduje!
Pastýřečka na flétničku
v hájíčku pre-luduje.

The musical score is written in G major and 4/4 time. It consists of four staves of music with lyrics underneath. The lyrics are: Plavo - vla-sá pastý - řeč-ka ov-čič- ku svou hna-la pást, potmě- ši- lá ov- čí smečka, ta jí chtěla ov-ci krást. Du-dli, dudli, dudli, du-dli, dudli, dudli don, u-krad- la jí ov-ce část, la la la la la la u-krad- la jí ov-ce část la la la la la la la.

Plavo - vla-sá pastý - řeč-ka ov-čič- ku svou hna-la pást, potmě-
ši- lá ov- čí smečka, ta jí chtěla ov-ci krást. Du-dli, dudli,
dudli, du-dli, dudli, dudli don, u-krad- la jí ov-ce část, la la
la la la la la la u-krad- la jí ov-ce část la la la la la la la.

VÝSTŘÍŽKY Z KRONIK

Páni starší nejmenovaného města, nemajíce obecního domu, na návsi kolem jámy sedávali a tam radu konali. I stalo se jim, že jednou v podvečer si nohy popletli a nevěděli, která komu patří. Nakonec jim pomohl nějaký komediant, který je bičem rozehnal.

Vyprávělo se o jedné princezně, která uměla hrát šachy tak mistrně, že ji nikdo neporazil. Nadto pak byla tak umíněná, že navzdory všem domluvám každému poraženému soupeři šachovnici rozrazilila o hlavu. Jen muž jménem Holub onu princeznu porazil a měl dostat její ruku. Pověst vypráví, že však jako mstitel všech ubohých trpitelů princezně šachovnicí hlavu narazil, za kterýžto čin dostal jeho rod šachovnici do erbů.

Farář Jindra z kostela P. Marie Na louži v Praze se přiznal, že napráskal dvěma klerikům Jakobovi a Martinovi, a potom že šel sloužit mši.

Pán Ladislav z Prostiboře, veliký vášnivec, seděl v černé věži na hradě pražském a tam svému ubohému spolutrpiteli loutnu o hlavu přerazil.

ČARODĚJNÁ PÍŠŤALA

HUDBA: PETR TRAXLER/TEXT: JIŘÍ TRAXLER

2.

Jak zapíská — poustevníček v příšeří své jeskyně,
mrtev touhou vezme klíček a již spěchá k dědině,
pannu svou tam neustále vroucně laská, zas a zas,
děje se tak — díky pišťale — v kterýkoli denní čas.

3.

Dívka časem v hudlaření došla značně zručnosti,
jež stačila k založení trubadúrské živnosti:
z prostředku se účel stává, poustevníka přešel smích —
panna ráda pískávává ve stupnicích frigických.

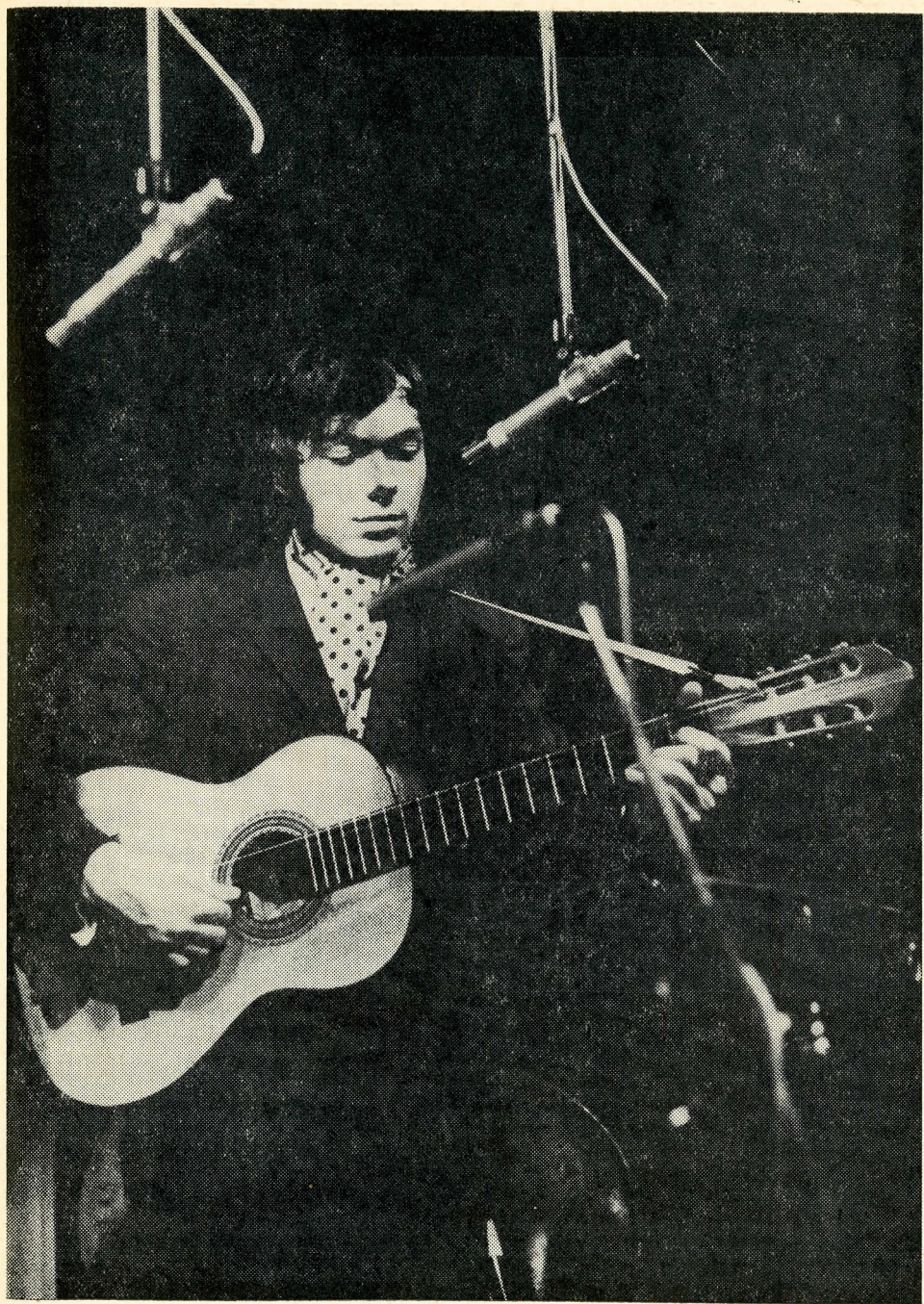
4.

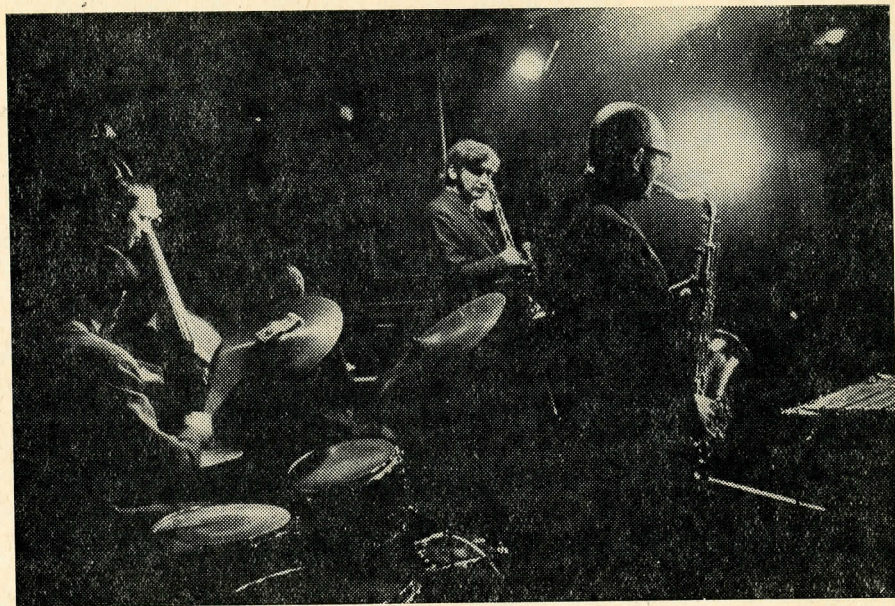
Všude s úctou poslouchána bloudí světem, přebíhá,
oblažila čingischána, sultána i allaha,
každý její pišťbu chválí — kníže, car i carovna;
nevědí, že flétnu halí tajemství: je čarovná!

5.

Jak zapíská — poustevníka žene vášeň po lese,
srna, olše, straka, štika — všechno před ním třese se.
A zatímco děvče světem dál pišťalku foukalo,
slíčné tělo zoufalcovo na větví se houvalo.

1. Krás- ná pan- na u po-to- ka věnce vi-la, pra - la pléd,
mi - lost zá- ři-la jí zo - ka, poustev-ní-ček se v ní zhléd,
po vo-dě kní z lásky poslal ča-ro- dějnou písčta - lu, a-by
na ni píská- va- la z rados-ti i ze ža - lu.

SHQ
FOTO PAVEL JASANSKÝ

NA TITULU EVA OLMEROVÁ
FOTO VILÉM SOCHŮREK

nmms

Vydává Orbis, n. p. Redakce: Jiří Beneš (vedoucí redaktor), Pavel Bošek, Jan Kolář. Grafická úprava: Pavel Jasanský. Technická redakce: Jana Zubíková. Adresa redakce: Praha 2, Vinohradská 2, telefon 22 10 57. Tiskne Státní tiskárna, n. p., závod 2, Praha 2, Slezská 13. Rozšiřuje PNS, objednávky přijímá každá pošta i doručovatel. Vychází měsíčně; cena výtisku 3 Kčs. Toto číslo bylo odevzdáno tiskárně v lednu 1971. NEOBJEDNANÉ RUKOPISY NEVRACÍME.

© Orbis 1971

Právo k provozování uveřejněných textů zadává Československé divadelní a literární jednatelství, Praha 2, Vyšehradská 28; autorská práva autorů hudebních skladeb chrání Ochranný svaz autorský, Praha 6, Čs. armády 20.

FOTOFÓR

KAREL ŠTĚDRÝ
FOTO P. JASANSKÝ

rms

The Beach Boys

Foto

P. Jasanský